

Meedoen zonder beperkingen...

Onderzoek naar het beleid voor mensen met lichamelijke beperkingen in Woudenberg

EINDRAPPORT

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand
Januari 2011

COLOFON

De rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand is een gemeenschappelijke rekenkamercommissie van de gemeenten Barneveld, Bunnik, Leusden, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg en Zeewolde.
De commissie bestaat uit de heer drs. J.P.P van Dort cmc (voorzitter), mevrouw ir. F.T. van de Vlierd RC en de heren D.J. Jans, drs. R. Kamphues en dr. J. G.W. Scheltinga. De commissie heeft twee ambtelijk onderzoekers/secretarissen, mevrouw drs. B.C.J. Does en mevrouw drs. A.W.M. Meijboom.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
H.1 Inleiding.....	7
H.2 Onderzoekopzet en –verantwoording.....	9
2.1 Afbakening onderzoeksonderwerp.....	9
2.2 Aanpak van het onderzoek.....	10
2.3 Normenkader.....	10
H.3 Beleid voor mensen met een lichamelijke beperking.....	11
3.1 Begripsomschrijving.....	11
3.2 Overheidsbeleid.....	11
H.4 Bevindingen onderzoeksvragen.....	15
4.1 Informatie over mensen met lichamelijke beperkingen.....	15
4.2 Beleid gemeente Woudenberg.....	16
4.2.1 WMO.....	17
4.2.2 Wonen.....	21
4.2.3 Mobiliteit.....	23
4.2.4 Toegankelijkheid.....	23
4.2.5 Sport.....	24
4.3 Effectiviteit van het gemeentelijk beleid.....	24
4.3.1 Bereik.....	25
4.3.2 Vraag- of aanbodgestuurd beleid.....	25
4.3.3 De Adviesraad WMO en het Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg.....	26
4.3.4 Betrekken van doelgroepen.....	28
4.3.4 Sturing van het beleid door de raad en uitvoering door de organisatie.....	29
4.4 Evaluatie van het gemeentelijke beleid.....	30
H.5 Conclusies en aanbevelingen.....	33
5.1 Inleiding.....	33
5.1 Conclusies per onderzoeksvraag.....	33
5.2 Aanbevelingen.....	36
Bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders.....	39
Nawoord van de rekenkamercommissie.....	41
Bijlage 1 Geïnterviewden.....	43
Bijlage 2 Beleid verschillende overheden.....	45
Bijlage 3 Bestudeerde documenten.....	49
Bijlage 4 Gegevens ontleend aan onderzoek SCP.....	51
Bijlage 5 Selectiecriteria onderzoeksonderwerpen.....	55
Bijlage 6 Definities verschillende woonvormen.....	57
Bijlage 7 Lijst met afkortingen/ verklarende woordenlijst.....	59

Voorwoord

De rekenkamercommissie heeft als taak om de rechtmatigheid, efficiency en effectiviteit van het bestuur en beleid van de gemeente te onderzoeken. De rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand richt zich in haar onderzoeken vooral op de effectiviteit van het beleid: bereikt de gemeente de van te voren gestelde doelstellingen?

Hoewel het bereiken van maatschappelijke effecten door inzet van gemeentelijk beleid zijn begrenzungen heeft, is het ons inziens in ieder geval nastrevenswaardig. De afgelopen jaren heeft ons onderzoek in de acht gemeenten waarvoor wij werken, laten zien dat ook de gemeenten zelf het beleid hier (waar nodig) bewust op proberen te ontwikkelen.

In dit rapport vindt u de weerslag van ons onderzoek naar de effectiviteit van het beleid in de gemeente Woudenberg voor inwoners met lichamelijke beperkingen. Aanleiding was het verzoek van een inwoner aan de rekenkamercommissie om te kijken naar de rolstoelvriendelijkheid van de gemeente. Dit hebben wij breder getrokken naar het gemeentelijk beleid voor mensen met lichamelijke beperkingen. Insteek van het onderzoek was zoals hierboven vermeld: welke maatschappelijke beoogde effecten heeft het gemeentelijk beleid, hoe wordt het beleid uitgevoerd en worden de beoogde effecten ook bereikt?

De rekenkamercommissie is een onderzoekscommissie die het vastgestelde beleid achteraf onderzoekt. Ons onderzoek is daarbij niet gericht op (het uitvergroten van) nalatigheid, fouten of schuldvraag. Wij willen vooral leereffecten boven water krijgen, waarmee de gemeente in de toekomst zijn voordeel kan doen.

Het onderzoek is uitgevoerd door de rekenkamercommissie in samenwerking met de heer drs. B. Prins. Namens de rekenkamercommissie zijn de onderzoeksactiviteiten uitgevoerd door de heer drs. R. Kamphues en ondergetekende. De gehele rekenkamercommissie heeft het onderzoek begeleid. Tot slot nog een woord van dank aan de gemeentelijke organisatie en de externe betrokken partijen (Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg en de Adviesraad WMO) voor hun medewerking aan dit onderzoek.

Drs. J.P.P. van Dort, voorzitter rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand
Barneveld, 31 januari 2011

1 Inleiding

De vraag van een inwoner van Woudenberg naar de 'rolstoelvriendelijkheid' van de gemeente vormde voor de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand de aanleiding voor een onderzoek naar het beleid voor mensen met lichamelijke beperkingen in de gemeenten Scherpenzeel en Woudenberg.¹

Wij streven naar een goede spreiding van onderzoeksonderwerpen. Om deze reden wilden wij graag een onderzoek doen naar een beleidsterrein dat (een deel van) de burgers direct raakt. Om deze reden hebben wij serieus gekeken naar de suggestie die ons door een inwoner is aangereikt. Wij realiseerden ons dat deze vraag vrij specifiek was en hebben daarom gekeken hoe wij deze vraag konden vertalen naar een bredere onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag hebben wij vervolgens getoetst aan de selectiecriteria in ons onderzoeksprotocol (zie bijlage 5). Wij hebben geconcludeerd dat dit onderzoek hieraan voldeed en wij hebben dit onderzoek vervolgens opgenomen in ons onderzoeksplan voor 2010.

Omwille van de bruikbaarheid van de onderzoeksgegevens in beide gemeenten en de leesbaarheid en beknoptheid van de onderzoeksrapporten hebben wij besloten twee afzonderlijke onderzoeken voor Woudenberg en Scherpenzeel uit te voeren met twee aparte rapporten.

Aanvankelijk was het de bedoeling beide onderzoeken gelijktijdig met elkaar te laten verlopen mede om op die manier de 'best practices' van beide gemeenten in beeld te kunnen brengen, andere wellicht zinvolle vergelijkingen te maken en overeenkomsten en verschillen in het beleid van beide gemeenten zichtbaar te maken. Het overleg met de gemeente Scherpenzeel vergde echter meer tijd. Om die reden hebben wij hiervan afgezien. De gemeenten kunnen (als het onderzoek in Scherpenzeel is afgerond) wel zelf de rapporten naast elkaar leggen.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk gaan wij eerst in op de onderzoeksvraag en geven wij een toelichting op de wijze waarop wij het onderzoek hebben uitgevoerd. In hoofdstuk 3 geven wij een korte toelichting op het beleid van de verschillende overheden voor mensen met een lichamelijke beperking.

In hoofdstuk 4 geven wij de bevindingen van ons onderzoek weer. Daarna formuleren wij in hoofdstuk 5 onze conclusies en aanbevelingen.

---

¹ Gelet op de ontwikkelingen tot een eventuele samenvoeging van de gemeenten Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg leek ons een onderzoek in deze drie gemeenten over eenzelfde onderwerp ook zinvol omdat op die manier overeenkomsten en verschillen in het gemeentelijke beleid zichtbaar zouden worden. Deze informatie zou vervolgens gebruikt kunnen worden voor de opstelling van het beleid na de herindeling. De gemeente Renswoude heeft ons op het moment dat wij het onderzoek startten verzocht om het onderzoek in Renswoude voorlopig uit te stellen in afwachting van de besluitvorming rond de herindeling.

2 Onderzoekopzet en verantwoording

In dit hoofdstuk gaan wij eerst in op de onderzoeksvraag en vervolgens op de gevolgde werkwijze.

2.1 Afbakening onderzoeksonderwerp

Het onderzoek heeft als probleemstelling:

Hoe effectief is het beleid van de gemeente voor mensen met een lichamelijke beperking, in de zin dat dit beleid voorziet in de behoefte van deze mensen met betrekking tot voorzieningen op het terrein van (aangepast) wonen, mobiliteit (vervoersvoorzieningen en toegankelijkheid van wegen en gebouwen) en welzijnsvoorzieningen?

Om deze vraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd.

1. Informatie

- Welke informatie is aanwezig bij de gemeente over het aantal mensen met beperkingen, de aard van de beperkingen en de behoefte van de doelgroep met lichamelijke beperkingen aan de verschillende voorzieningen?

2. Beleidsvorming

- Heeft de gemeente deze informatie vertaald in beleid en waar ligt dit vast? Wat staat hierover in gemeentelijke beleidsstukken en P&C-documenten zoals coalitieakkoord/ raadsprogramma, meerjarenbeleidsplan, programmabegroting en specifieke beleidsnota's (waaronder het Wmo² -plan)?
- Op welke deelaspecten kan de gemeente zelf beleid formuleren, op welke deelaspecten kan de gemeente alleen (indirect) bevorderen?

3. Effectiviteit van het beleid in de praktijk

- Heeft de gemeente zicht op niet-gebruik van voorzieningen?
- Weet de gemeente in hoeverre zij afdoende voorziet in de behoeften van de mensen met een lichamelijke beperking m.b.t. voorzieningen op het terrein van (aangepast) wonen, mobiliteit (vervoersvoorzieningen en toegankelijkheid wegen en gebouwen) en welzijnsvoorzieningen?
- Is het beleid aanbod- of vraaggericht?
- Op welke wijze wordt de doelgroep (Adviesraad Wmo, gehandicaptenplatform, belangenorganisaties) betrokken bij het gemeentelijke beleid? Wordt voldaan aan de eisen die de Wmo op dit punt stelt?

4. Evaluatie van het beleid

- Op welke wijze vindt evaluatie plaats van het beleid voor mensen met een lichamelijke beperking (inclusief klanttevredenheidsonderzoek)? Hoe gebruikt de gemeente de resultaten van de Wmo-tevredenheidsonderzoeken?
- De onderzoeksperiode waarvoor wij hebben gekozen, loopt gelijk aan die van de inwerkingtreding van de Wmo (2007 – 2010).

---

² Wet maatschappelijke ondersteuning

2.2 Aanpak van het onderzoek

Allereerst hebben wij de meest relevante documenten bestudeerd om het onderzoeksplan op te stellen. Dit onderzoeksplan hebben wij ter kennisname toegezonden aan de gemeenteraad met het verzoek eventuele opmerkingen en suggesties door te geven. Wij hebben een instemmende reactie ontvangen. Vervolgens hebben wij twee oriënterende gesprekken gevoerd met het hoofd maatschappelijke zaken (inzake op te vragen stukken en mogelijke respondenten) alvorens het daadwerkelijke onderzoek te starten.

Voor dit onderzoek hebben wij gebruik gemaakt van de gangbare onderzoeksmethoden van deskresearch (documentenstudie) en interviews. Relevante gemeentelijke documenten (zie bijlage 3) zijn bestudeerd. Op basis van de hiervoor genoemde onderzoeksvragen en de resultaten van de documentenstudie zijn de interviewvragen geformuleerd. Vervolgens zijn interviews gehouden met het Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg (PGW) en een vertegenwoordiger van de Adviesraad Wmo, vier direct betrokken (beleids)ambtenaren, het hoofd maatschappelijke zaken en de portefeuillehouder. Een overzicht van de geïnterviewden is opgenomen in bijlage 1. Op basis van de informatie verkregen uit de bestudeerde documenten en de gehouden interviews hebben wij een conceptrapport met onze bevindingen opgesteld. Dit rapport is aan de geïnterviewden voorgelegd met de vraag of er onjuistheden zaten in de rapportage. De ontvangen reacties hebben wij verwerkt. Wij gaan er daarom vanuit dat onze bevindingen (zoals deze zijn opgenomen in de hoofdstukken 3 en 4) geen aanleiding meer tot discussie geven. Daarna hebben wij onze conclusies en aanbevelingen geformuleerd. De conclusies en aanbevelingen hebben wij samen met het vastgestelde bevindingenrapport vervolgens voorgelegd aan het college. De reactie van het college en ons nawoord daarop staan aan het einde van dit rapport opgenomen.

2.3 Normenkader

In deze paragraaf lichten wij het normenkader toe dat wij in het onderzoek hebben gebruikt. In het onderzoek staat de effectiviteit van het gemeentelijke beleid voor mensen met een lichamelijke beperking centraal. Wij maken gebruik van een normenkader gebaseerd op de beleidscyclus, die ook voor dit gemeentelijke beleidsterrein van toepassing is.

De *beleidscyclus* is de manier waarop de gemeente haar beleid ontwikkelt, uitvoert en evalueert. De evaluatie biedt weer input voor de beleidsontwikkeling voor een volgende periode. Hierbij is een aantal vragen belangrijk. Wat is de feitelijke situatie? Wat willen wij bereiken en voor wie? Hoe zetten wij het beleid om naar de praktijk? Hoe houden wij voldoende greep op de uitvoering? Heeft het gevoerde beleid voldoende effect? Is bijsturing noodzakelijk? Wij hanteren op basis van de beleidscyclus de volgende normen.

VOORBEREIDING BELEID Onderzoeksvraag 1	Er vindt een analyse plaats van de feitelijke situatie en de tekortkomingen.
OPSTELLEN VAN BELEID (incl. besluitvorming) Onderzoeksvraag 2	Op basis van en analyse van de feitelijke situatie en de tekortkomingen daarin zijn heldere, meetbare doelen geformuleerd.
UITVOERING VAN BELEID Onderzoeksvraag 3	Er is een consistente vertaling van de doelstellingen van het beleid naar de uitvoering. De doelgroep wordt nadrukkelijk betrokken bij de opstelling en de uitvoering van het beleid. Het beoogde doel wordt bereikt.
EVALUATIE VAN BELEID Onderzoeksvraag 4	Er vindt een goede evaluatie plaats van het bereiken van de doelstellingen van het beleid en er worden lessen getrokken uit de evaluatie.

3 **Beleid voor mensen met een lichamelijke beperking**

Alvorens onze onderzoeksbevindingen weer te geven, gaan we in dit hoofdstuk kort in op de begripsomschrijving van 'mensen met een lichamelijke beperking' en de beleidscontext. Op deze manier geven wij het bredere kader, waarin het beleid van de gemeente Woudenberg geplaatst moet worden. Wij doen dit beknopt. In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van het vigerende beleid van de verschillende overheden. In het volgende hoofdstuk gaan wij uitvoerig in op het beleid van de gemeente Woudenberg zelf.

3.1 **Begripsomschrijving**

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft in 2006 het rapport 'Ondersteuning gewenst' uitgebracht over mensen met een lichamelijke beperking.

Het SCP definieert een beperking als: 'iedere vermindering of afwezigheid (als gevolg van een stoornis) van de mogelijkheid tot een voor de mens normale activiteit, zowel wat de wijze als wat de reikwijdte van de uitvoering betreft'. Niet iedereen met een lichamelijke beperking heeft ook een handicap. Of mensen als gevolg van hun beperkingen ook gehandicapt zijn hangt af van de mate waarin zij sociaal nadeel ondervinden, bepaalde sociale rollen niet kunnen uitvoeren of niet volwaardig maatschappelijk kunnen participeren.

Het SCP stelt op basis van een groot aantal vragen over activiteiten, die mensen al dan niet zelf kunnen verrichten vast of en in welke mate mensen beperkingen hebben bij het zich verplaatsen, de persoonlijke verzorging, de huishoudelijke taken en het zitten en staan. Het SCP hanteert vier categorieën: geen, lichte, matige en ernstige beperkingen. Het onderzoek van het SCP heeft zich gericht op de mensen met matige en ernstige motorische beperkingen. Mensen met *matige* beperkingen hebben over het algemeen moeite met het uitvoeren van verschillende handelingen, zoals bij de mobiliteit of de persoonlijke verzorging. Als iemand (een aantal van) deze activiteiten helemaal niet meer zelf kan uitvoeren, dan is er sprake van *ernstige* beperkingen.

Op basis van vorenstaande informatie komen wij tot de volgende omschrijving van de onderzoeksgroep: 'mensen die als gevolg van lichamelijke beperkingen matige tot ernstige problemen hebben met een volwaardige participatie in de maatschappij'.

3.2 **Overheidsbeleid**

Het beleid voor mensen met lichamelijke beperkingen krijgt aandacht op internationaal -, nationaal -, provinciaal - en gemeentelijk niveau.

Op internationaal niveau zijn de Verenigde Naties actief. Deze hebben in december 1993 internationale regels opgesteld voor mensen met een beperking. Het gaat om de 22 'VN Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Mensen met een Handicap'. Deze regels worden wel aangeduid als Agenda 22 en hebben als doel mensen met een functiebeperking dezelfde kansen te geven als andere burgers. Centraal staan de mogelijkheden voor maatschappelijke participatie. Deze regels zijn door Nederland ondertekend maar nog niet geratificeerd.

Daarnaast keurden de Verenigde Naties op 13 december 2006 het Verdrag inzake de Rechten van mensen met een Handicap goed. Het Verdrag vindt dat mensen allemaal verschillend zijn en toch gelijkwaardig. In het eerste artikel staat dat alle mensen met een beperking precies dezelfde

rechten hebben als alle andere mensen. Nederland ondertekende dit verdrag op 30 maart 2007. Om het verdrag te bekrachtigen voor de Nederlandse situatie is ratificatie van het verdrag noodzakelijk. De overheid moet daarvoor de nationale wetgeving toetsen aan het verdrag en waar nodig aanpassen. Hieraan wordt op dit ogenblik gewerkt.

Rijksbeleid

Het rijk bepaalt belangrijke wettelijke kaders. Wij denken dan aan de Wet gelijke behandeling Chronisch Zieken en Gehandicapten en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast bepaalt het rijk in belangrijke mate de aard en de hoogte van de belangrijkste financiële vergoedingen. Deze worden geregeld via de zorgverzekeringswet en zorgtoeslag, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, Wet Werk en Bijstand, Wet inkomstenbelasting, Tegemoetkoming onderhoudskosten gehandicapte kinderen en Ophoging arbeidsongeschiktheidsverzekering. Het is duidelijk dat het Rijk met dit instrumentarium in belangrijke mate de kaders bepaalt voor het beleid van provincie, gemeenten en zorginstellingen.

Beleid van de provincie

De provincie Utrecht is in deze op twee terreinen actief, te weten het aangepast wonen en de regiotaxi.

De provincie werkt met het programma Wel Thuis aan een groter en gevarieerder aanbod van woningen met welzijn en zorg om op die manier ouderen, zieken en mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis te laten wonen en ondersteunt daarmee de gemeenten.

De provincie is de opdrachtgever voor de regiotaxi. Inwoners van de gemeente Woudenberg kunnen gebruik maken van de regiotaxi Eemland-Heuvelrug.

Gemeentelijk beleid

Diverse aspecten van het gemeentelijke beleid hebben consequenties voor mensen met een lichamelijke beperking. Gedacht kan worden aan toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare gebouwen en voorzieningen, de beschikbaarheid van aangepaste woningen en de mogelijkheden van maatschappelijke participatie en het beschikbaar stellen van voorzieningen daarvoor. De Wmo is in dit verband een belangrijke wet. Deze geeft de kaders waarbinnen de gemeenten mogelijkheden hebben eigen beleid te ontwikkelen.

De Wmo verplicht gemeenten iedere vier jaar een plan op te stellen met daarin de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid voor maatschappelijke ondersteuning. Dit is het Wmo-beleidsplan. Het college dient over het ontwerpplan advies te vragen aan belangenorganisaties van (potentiële) vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning overeenkomstig de gemeentelijke inspraakverordening.

Het college moet belanghebbenden niet alleen bij de vaststelling van beleidsstukken raadplegen, maar inwoners en andere belanghebbenden al in een eerder stadium bij het beleidsproces betrekken. Het moet de mogelijkheid geven om zelfstandig voorstellen voor het beleid te doen en de informatie geven die nodig is om dit recht uit te oefenen. Verder zijn gemeenten verplicht jaarlijks voor 1 juli de prestatiegegevens Wmo te presenteren en de uitkomsten van een tevredenheidsonderzoek onder Wmo cliënten.

Rijk en gemeente bepalen in belangrijke mate de kaders voor het beleid voor mensen met een beperking. De gemeente is ook voor een deel uitvoerder van dit beleid. Naast de gemeente zijn echter ook een groot aantal andere instanties en professionals actief en natuurlijk de vrijwilligers

en mantelzorgers. Wij noemen de thuiszorginstellingen, het CIZ, de woningcorporatie, individuele zorgverleners, leveranciers hulpmiddelen, zorgverzekeraars, Centraal Administratie Kantoor (CAK), Sociale Verzekeringsbank en UWV.

Het kader dat wij in dit hoofdstuk hebben geschetst, hebben wij in het volgende schema samengevat.

Tabel 1: overzicht belangrijkste regelgeving en beleid

Internationaal/VN: Agenda 22 en Verdrag inzake rechten van mensen met een handicap		
Rijksbeleid	Provincie	Gemeente
Algemeen Wet gelijke behandeling CZ en G		
Specifiek Wmo		Uitwerking in gemeentelijk Wmo-beleid
Financiële tegemoetkomingen: Zorgverzekeringswet en zorgtoeslag, Wet tegemoetkoming CZ en G, Wet Werk en Bijstand, Wet inkomstenbelasting, Tegemoetkoming onderhoudskosten gehandicapte kinderen, Ophoging arbeidsongeschiktheidsuitkering	Aangepast wonen	Indirect in Woonvisie
	Regiotaxi	Indirect via provincie en gemeentelijke bijdrage
		Toegankelijkheid en bereikbaarheid voorzieningen, aangepaste woningen, invalidenparkeerplaatsen, invalidenparkeerkaarten, leerlingenvervoer en bijzondere bijstand

4 Bevindingen onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk gaan wij in op de bevindingen van ons onderzoek. De informatie hebben wij gehaald uit de bestudeerde documenten en de gehouden interviews. De onderzoeksvragen en ons normenkader zijn voor ons daarbij leidraad geweest. De onderzoeksvragen hebben betrekking op de beschikbare informatie, de beleidsvorming, de effectiviteit van het beleid en de evaluatie daarvan. Het normenkader heeft direct daarmee te maken en is ontleend aan de beleidscyclus (zie ook hoofdstuk 2): de analyse van de situatie, de geformuleerde doelstellingen en het bereiken daarvan, het betrekken van de doelgroep en de evaluatie.

Achtereenvolgens gaan wij in op de volgende punten:

- onderzoeksvraag 1 over de beschikbare informatie over mensen met lichamelijke beperkingen (par. 4.1);
- onderzoeksvraag 2 over het gemeentelijke beleid voor deze groep (par. 4.2);
- onderzoeksvraag 3 over de effectiviteit van dit beleid (par. 4.3) en
- onderzoeksvraag 4 over de evaluatie daarvan (par. 4.4).

4.1 Informatie over mensen met lichamelijke beperkingen

In deze paragraaf gaan we in op onderzoeksvraag 1 'Welke informatie is aanwezig bij de gemeente over het aantal mensen met beperkingen, de aard van de beperkingen en de behoefte van de doelgroep met lichamelijke beperkingen aan de verschillende voorzieningen?'

Norm 1

VOORBEREIDING BELEID Onderzoeksvraag 1	Er vindt een analyse plaats van de feitelijke situatie en de tekortkomingen
---	---

Wij hebben geprobeerd inzicht te krijgen in het aantal mensen met lichamelijke beperkingen in Woudenberg. Noch bij de gemeente noch bij het Platform Gehandicaptenbeleid en de Adviesraad Wmo zijn daarover eenduidige gegevens voorhanden.

- Het Platform Gehandicaptenbeleid stelt in haar notitie 'Beter vroeger dan later' (versie januari 2010) dat volgens de CG³-raad 12 – 15 % van de bevolking burgers zijn met beperkingen (lichamelijke en/of verstandelijke). In Woudenberg gaat het volgens het PGW dus in ieder geval om meer dan 1.350 mensen.
- De gemeente zegt dat zij geen doelgroepenbeleid voert en om die reden geen gegevens over de groep mensen met lichamelijke beperkingen bijhoudt. Wel verwijst zij naar de signaleringsbevindingen van MEE⁴ en de rapportage 2009 van het servicebureau |gemeenten⁵. MEE Utrecht, Gooi en Vechtstreek geeft in haar rapport een inschatting van het aantal mensen met een lichamelijke beperking, afgeleid van de

³ Chronisch zieken en Gehandicaptenraad

⁴ MEE biedt ondersteuning aan mensen met een handicap, een beperking of een chronische ziekte.

⁵ Servicebureau | Gemeenten voert voor 7 gemeenten taken uit die liggen op het terrein de Wmo.

landelijke percentages afkomstig van het RIVM en het SCP. Op basis daarvan stelt MEE, dat 20,6 % van de bevolking behoort tot de doelgroep mensen met een lichamelijke beperking ten gevolge van chronische ziekte, lichamelijke handicap of niet aangeboren hersenletsel. Voor de gemeente Woudenberg gaat het dan om ongeveer 2.400 inwoners.

- De GGD-atlas Midden Nederland bevat gegevens over volwassenen met lichamelijke beperkingen gebaseerd op de monitor Volwassenen welke eens per vier jaar wordt gehouden. Volwassenen zijn mensen van 19 tot 65 jaar. In 2008 heeft 48 % te maken gehad met tenminste 1 chronische aandoening in de voorgaande 12 maanden. De volgende specificatie wordt verder gegeven: 9% heeft een ernstige rugaandoening, 8 % een chronische obstructieve longziekte, 3% hart- en vaatziekte en 2% diabetes.
- De rekenkamercommissie heeft hiernaast naar landelijke cijfers gekeken. Volgens de Nationale Atlas Volksgezondheid heeft 9,1 % van de inwoners van Woudenberg in 2006 een of meer langdurige beperkingen. Het gaat dan om ongeveer 1.060 mensen.
- Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft onderzoek gedaan naar mensen met lichamelijke beperkingen. Op basis van een vertaling van de daarin gepresenteerde gegevens naar Woudenberg komt de rekenkamercommissie tot een schatting dat het aantal mensen van 18 jaar en ouder met matige en ernstige beperkingen in Woudenberg tussen de 650 en 900 mensen ligt. Voor een meer uitvoerige toelichting verwijzen wij naar bijlage 4.

Uit deze cijfers blijkt, dat er een bijzonder grote marge zit tussen de verschillende ramingen die liggen tussen de 650 en 2.400 mensen met een lichamelijke beperking.

In gemeentelijke documenten hebben wij geen cijfers aangetroffen welke inzicht geven in de aard van de beperkingen en het aantal mensen dat daarmee te maken heeft. In interviews met de gemeente is aangegeven dat de gemeente ervan uitgaat, dat de omvang van de doelgroep ongeveer 1.500 mensen is. Een harde onderbouwing hiervan kan de gemeente niet geven. Van gemeentezijde wordt gesteld, dat men niet zo'n behoefte heeft aan statische cijfers, die in de praktijk altijd moeilijk te interpreteren zijn door allerlei externe factoren (wijziging wetgeving, nieuwbouw etc.) en voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Ambtelijk is men van mening dat de statistische cijfers de gemeente geen inzicht geven in de aard van de aandoeningen in relatie tot de individuele behoeften aan Wmo voorzieningen. Daar komt bij dat volgens de gemeente het bijhouden van cijfers veel tijd en geld kost.

Het gemeentelijke loket De Kleine Schans (waar de WMO-aanvragen worden ingediend) heeft ook informatie over de groep mensen met een lichamelijke beperking. De beschikbare informatie wordt in beperkte mate systematisch geanalyseerd. Het loket beschikt niet over een geautomatiseerd registratiesysteem. Vanuit De Kleine Schans wordt met betrekking tot de managementinformatie als verbeterpunt genoemd dat er meer inzicht zou moeten komen in het aantal cliënten, de aard van de beperkingen en de aard en duur van de verleende zorg.

4.2 Beleid gemeente Woudenberg

In deze paragraaf komen de bevindingen aan de orde over de beleidsvorming (onderzoeksvraag 2):

- Op welke deelaspecten kan de gemeente zelf beleid formuleren, op welke deelaspecten kan de gemeente alleen (indirect) bevorderen?
- Heeft de gemeente de beschikbare informatie vertaald in beleid en waar ligt dit vast? Wat

staat hierover in gemeentelijke beleidsstukken en P&C-documenten zoals coalitieakkoord/ raadsprogramma, meerjarenbeleidsplan, programmabegroting en specifieke beleidsnota's (waaronder het Wmo-plan)?

Norm 2

OPSTELLEN VAN BELEID (incl. besluitvorming) Onderzoeksvraag 2	Op basis van en analyse van de feitelijke situatie en de tekortkomingen daarin zijn heldere, meetbare doelen te zijn geformuleerd.
--	--

In de interviews met de gemeente wordt aangegeven dat de gemeente geen doelgroepenbeleid voert, maar bij de beleidsontwikkeling uitgaat van de levensloopbenadering. De zelfredzaamheid van mensen is hierbij uitgangspunt. Op basis daarvan zoekt de gemeente mogelijkheden om de mensen te faciliteren en te ondersteunen waardoor zij zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen blijven. Dit betekent dat het nodig is om naar de verschillende beleidsterreinen te kijken om een volledig beeld te krijgen van datgene wat de gemeente doet voor de mensen met een lichamelijke beperking. Dit hebben wij gedaan en wij rapporteren daarover in deze paragraaf. Het belangrijkste beleidsterrein is de Wmo. Daarom gaan wij allereerst vrij uitgebreid in op het Wmo-beleid (4.2.1). Daarna staan wij stil bij de andere relevante beleidsterreinen: wonen, mobiliteit, toegankelijkheid en sport (4.2.2 tot en met 4.2.5).

4.2.1 Wmo

De Wmo is een belangrijke wet voor de mensen met een lichamelijke beperking. In het vorige hoofdstuk hebben wij al gezien dat de verschillende overheden uitspreken dat het beleid moet zijn gericht op een volwaardige participatie van mensen met (lichamelijke) beperkingen in de maatschappij. De Wmo stelt participatie centraal. De gemeente voert de Wmo uit.

Uitgangspunt van het Wmo-beleid van Woudenberg is de zelfredzaamheid van de mensen. Vanuit dit uitgangspunt kiest de gemeente ervoor de mensen te faciliteren, ondersteunen en activeren, zodat zij zolang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren. Maatwerk, preventie in plaats van curatie en het nemen van medeverantwoordelijkheid door de burger zijn andere belangrijke uitgangspunten.

Achtereenvolgens gaan wij in deze paragraaf in op het gemeentelijke beleid en regelgeving, de invulling van het Wmo-beleid en de uitvoering van de Wmo.

Gemeentelijk beleid en regelgeving

De Wmo is per 1 januari 2007 van kracht geworden. Ruim voor die tijd, namelijk begin 2006 heeft het college reeds de kadernota 'Meedoen mogelijk maken' vastgesteld. Het college gaat daarin in op de strategische keuzes die de gemeente zou moeten maken bij de invoering van de Wmo. Na de invoering van de Wmo zou worden bezien of herijking van het bestaande beleid nodig of wenselijk zou zijn.

Daarnaast heeft de gemeenteraad in september 2006 de Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning vastgesteld. In aansluiting daarop heeft het college het Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en het Verstrekkingenboek individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning vastgesteld. Deze gemeentelijke regelgeving sluit nauw aan bij de modelverordeningen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

In 2008 is gestart met de voorbereidingen van een perspectiefnota als vervolg op de kadernota van 2006. Op ambtelijk niveau is een strategische visie ontwikkeld. Deze is eind 2008 uitgewerkt in de concept Perspectiefnota. Een tweede versie is in 2009 aan de Adviesraad Wmo voorgelegd. In maart 2010 heeft het college de concept Perspectiefnota maatschappelijke ondersteuning 2010 – 2014 vrijgegeven voor inspraak. De inspraakronde is afgerond en de reacties hebben niet geleid tot een grote verandering van deze nota. De nota is inmiddels behandeld in de raadscommissie van 8 september jl. en alle fracties hebben zich positief uitgesproken over de kaders in de Perspectiefnota. De raad stelt de nota vast.

Deze nota geeft de volgende visie van de gemeente op de Wmo: *“Het gemeentebestuur ziet de Wmo als een opdracht om tot concrete beïnvloeding te komen om participatie van alle burgers mogelijk te maken en te bevorderen, waarbij zoveel mogelijk wordt uitgegaan van de eigen kracht van mensen en de gemeenschap. Het Wmo-beleid is op sturing en beheersing en het bereiken van heldere resultaten gericht”.*

In aansluiting daarop stelt het college dat de negen prestatievelden die de Wmo noemt een *“verzuiling van onderwerpen geven, waarmee het lastig is om tot een integrale benadering en samenhang te komen. Om die samenhang te bereiken is gekozen om de beleidsontwikkeling te bekijken vanuit de levensloopbenadering. De levensloopbenadering gaat uit van de mate van zelfredzaamheid van mensen. Vanuit dit uitgangspunt zoekt de gemeente mogelijkheden om mensen te faciliteren, te ondersteunen en te activeren waardoor zij zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen blijven.”*

Het college geeft in de concept Perspectiefnota aan hoe ze dit beleid wil realiseren. Vervolgens beschrijft het college het inhoudelijke Wmo-beleid per prestatieveld en geeft de prioriteiten aan. Het college besluit met de mededeling dat de huidige begroting thans voldoende wordt geacht voor de uitvoering van nadere uitvoeringsplannen.

Het voert te ver in het kader van deze paragraaf een opsomming te geven van het huidige en toekomstige Wmo-beleid. Wij volstaan met een verwijzing naar de concept Perspectiefnota. Wij vermelden hier alleen de ‘mogelijke actiepunten’ die in de Perspectiefnota staan en de belangrijkste zijn voor de groep mensen met een lichamelijke beperking. Deze zijn te vinden in de prestatievelden 3, 5 en 6.

- Er wordt een nieuwe Wmo-verordening opgesteld, nader onderzoek wordt ingesteld naar mogelijkheden om de bureaucratie te verminderen en op termijn worden acties ontplooid voor mensen die (nog) geen beroep doen op de Wmo.
- Er worden preventieve gezondheidsbevorderende activiteiten ontplooid binnen het kader van de huishoudelijke hulp.
- Het college kondigt marktonderzoek aan naar de situatie van doelgroepen en behoeften, het promoten van de aanwezige voorzieningen en onderzoek naar het gebruik van de regiotaxi als collectieve voorziening.
- Het college wil de voorlichting over voorzieningen (waaronder loket De Kleine Schans) verder uitbreiden en systemen ontwikkelen voor structurele cliëntondersteuning bij specifieke doelgroepen, zoals gebruik van het zorgleefplan⁶ bij huishoudelijke verzorging.

---

⁶ Het zorgleefplan ondersteunt de cliënt zodat hij zijn leven (ondanks ziekte of handicap) zoveel mogelijk kan voortzetten zoals hij dat wil. De vragen en behoeften van de cliënt zijn het uitgangspunt van het ZLP. Vanuit die vragen

In de interviews is van gemeentelijke zijde aangegeven dat de nieuwe Wmo-verordening verder gaat dan de nieuwe modelverordening van de VNG. De VNG pretendeert een kanteling van de Wmo in de verordening te hebben aangebracht⁷, maar deze gaat volgens Woudenberg niet ver genoeg. In de interviews met vertegenwoordigers van de gemeente is gezegd dat het beleid in Woudenberg aansluit bij een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep.

Het is de Adviesraad en het PGW niet duidelijk waarom de gemeente het nodig vindt een 'eigen' verordening te maken en niet aansluit bij de VNG-verordening. Hun belangrijkste bezwaar tegen de nieuwe verordening is dat er te veel nadruk ligt op het collectieve beschikbare aanbod en te weinig aandacht is voor zowel individueel maatwerk als voor de individuele keuzevrijheden binnen dat individueel maatwerk. Voorzieningen dienen volgens hen gebaseerd te zijn op de mogelijkheden, behoeften en wensen van de aanvrager.

In de kadernota van 2006 en de concept Perspectiefnota staan geen kwantitatieve en kwalitatieve analyses over de omvang van de doelgroep, de aard van de beperkingen en de benodigde en gewenste voorzieningen. In de concept Perspectiefnota treffen wij ook geen financiële vertaling aan van de activiteiten die al ontplooid worden en de mogelijk nieuwe activiteiten. De financiële vertaling vindt plaats in de uitvoeringsplannen, zo is van gemeentelijke zijde aangegeven in de interviews. Niet is vastgelegd welke uitvoeringsplannen al dan niet aan de raad worden voorgelegd.

De invulling van het Wmo-beleid

Naast beleidsnota's en verordeningen geeft ook de begroting van de gemeente inzicht in de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan het Wmo-beleid. In de beleidsbegroting 2010 lezen wij dat de beleidsdoelstelling in de raadsagenda 2006 – 2010 luidt: "Uitvoering van de Wmo". Als andere beleidsdoelstellingen worden genoemd:

- verbreden en verdiepen van Loket De Kleine Schans;
- de gemeente zorgt er voor dat iedere burger volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. Dit doet zij door middel van het verstrekken van voorzieningen aan mensen met een beperking en door het formuleren van ondersteunend beleid dat gericht is op het bevorderen van de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen;
- versterken van informele zorg door middel van het uitbouwen van het steunpunt Vrijwilligerswerk en het formuleren van beleid gericht op mantelzorgondersteuning;
- invoeren wetswijziging Wmo.

---

denkt de zorgverlener professioneel en creatief met de cliënt mee over hoe hij zijn doelen kan bereiken. De cliënt beslist welke ondersteuning hij wil. De afspraken met de cliënt worden in het ZLP vastgelegd. Op 1 januari 2008 trad een Algemene Maatregel van Bestuur in werking die zorgorganisaties wettelijk verplicht om voor iedere cliënt een zorgleefplan te hanteren.

⁷ Het project 'De Kanteling' stimuleert een nieuwe manier van werken, die mensen met een beperking betere kansen biedt om volwaardig mee te doen aan de samenleving. Volgens de VNG vergt het compensatiebeginsel van gemeenten én burgers een nieuwe benadering. Gemeenten zullen meer tijd moeten nemen in het eerste gesprek met de klant. Het gesprek wordt meer vraagverhelderend, minder beoordelend. Burgers moeten afstappen van het zogenaamde claimdenken en alle mogelijkheden verkennen om hun probleem op te lossen. Bij het vinden van oplossingen staan behoud van regie over het eigen leven en zelfredzaamheid voorop.

De lasten en baten voor de Wmo zijn niet uit de beleidsbegroting op te maken. Alleen de totale baten en lasten voor het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening worden gegeven (netto lasten 2,8 miljoen).

Volgens het jaarverslag en de jaarrekening zijn in 2009 de volgende activiteiten ontplooid:

- voorbereiding concept perspectiefnota Wmo;
- deelname benchmark Wmo;
- aanstelling indicatieadviseur, zodat minder indicaties door CIZ gedaan hoeven worden;
- invulling gegeven aan beleidsontwikkeling met Adviesraad Wmo (perspectiefnota, mantelzorgondersteuning en aanbesteding huishoudelijke hulp);
- nieuwe aanbesteding 'integrale hulp en ondersteuning bij het voeren van een huishouden';
- bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer, stimuleren wijk/buurtinitiatieven;
- maatregelen voor vervallen van AWBZ-voorzieningen.

In de rekening zijn de totale lasten en baten voor het totale programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening opgenomen (netto lasten 2009 voor bestemming 2,5 miljoen). In de begroting noch rekening treffen wij cijfers aan over aantallen Wmo-klanten, verstrekte voorzieningen en de daarmee samenhangende kosten. Ook de prestatiegegevens Wmo 2009 bevatten dergelijke kwantitatieve gegevens niet. Deze worden verstrekt volgens een door het Rijk vastgesteld format.

Beleidsvoorbereiding

De voorbereiding van het gemeentelijke beleid ligt bij de afdeling Maatschappelijke zaken. De afdeling Maatschappelijke zaken onderhoudt de contacten met de Adviesraad Wmo. Ambtelijk gezien werken de gemeenten Scherpenzeel, Woudenberg en Renswoude met betrekking tot de Wmo goed samen volgens geïnterviewden van gemeentelijke zijde. Renswoude heeft overigens de bestuurlijke samenwerking stopgezet in afwachting van het standpunt van het nieuwe kabinet en de Kamer over de gemeentelijke herindeling.

Loket de Kleine Schans

Het gemeentelijke loket De Kleine Schans⁸ geeft antwoord op vragen op het terrein van welzijn, zorg en wonen. Het geeft informatie, advies, bemiddelt en leidt zo nodig de vraag door naar de organisaties die uiteindelijk de gewenste diensten leveren. Het loket pretendeert geen extra schakel te vormen in de dienstverlening, maar streeft ernaar om de dienstverlening naar de burgers juist zo efficiënt mogelijk vorm te geven door zoveel mogelijk zelf af te handelen.

Daarnaast verstrekt het loket de informatie over de Wmo-voorzieningen en neemt de Wmo-aanvragen in behandeling. De administratieve en financiële afhandeling van de Wmo-aanvragen gebeurt door het servicebureau | gemeenten (voormalig Gewest Eemland). Eenvoudige indicaties worden door de medewerkers van het loket gedaan, ingewikkelde door het CIZ.

Het loket beschikt niet over een klantregistratiesysteem. De Wmo-aanvragen worden geregistreerd in het gemeentelijke postregistratiesysteem (Verseon) en in het registratiesysteem van het servicebureau | gemeenten (GWS). Dit zijn twee los van elkaar staande pakketten. De termijnen worden bewaakt met behulp van het postregistratiesysteem.

Aan het registratiesysteem van het servicebureau | gemeenten ontleen wij de volgende gegevens van het aantal Wmo-aanvragen over 2009.

---

⁸ Het loket De kleine Schans wordt al enige tijd geconfronteerd met de afwezigheid van de consulente Wmo en dit heeft tot gevolg dat bepaalde werkzaamheden in het gedrang zijn gekomen.

Soort aanvragen	aantal		
	met medisch advies	zonder medisch advies	totaal
Huishoudelijke hulp	20	147	167
Enkelvoudige aanvragen	105	56	161
Meervoudige aanvragen	23	7	30
Afsluiten/intrekken van aanvragen			68
Hercontrôle			10
Onderhoudscontracten			46
Verantwoording PGB			10
Totaal			492

Met deze aanvragen was een bedrag gemoeid van € 1,1 miljoen (€ 738.000 huishoudelijke hulp, € 184.000 vervoervoorzieningen, € 88.0000 rolstoelen en € 93.000 woonvoorzieningen).

Het loket werkt met schriftelijk vastgelegde werkprocesbeschrijvingen voor de behandeling van Wmo-vragen en aanvragen voor een invalidenparkeerkaart.

Huishoudelijke verzorging

Een substantieel deel (67%) van het gemeentelijke Wmo-budget gaat naar de huishoudelijke verzorging. In 2009 heeft de gemeente de huishoudelijke zorg vanaf 2010 opnieuw aanbesteed. De gemeente heeft met de zorgaanbieders voorafgaande aan de aanbesteding een zogenaamde concurrentiegericht dialoge gehouden. In gesprekken met de zorgaanbieders heeft de gemeente onderzocht wat de mogelijkheden zijn. Deze informatie is verwerkt in het bestek. Vervolgens zijn met de zorgaanbieders tienjarige contracten afgesloten. Gekozen is voor een langere termijn om een goede relatie op te bouwen met de zorgaanbieders en zij kunnen werken aan goede resultaten.

In de contracten zijn ook financiële prikkels ingebouwd. Wanneer de zorgverleners bepaalde prestatie-indicatoren halen krijgen zij een extra vergoeding. Deze prestatie-indicatoren hebben betrekking op het werken met zorgleefplannen, klanttevredenheid, medewerkerstevredenheid, ketenzorg en innovatieve voorstellen.

4.2.2 Wonen

De gemeenteraad heeft in september 2009 de Woonvisie 2009+ vastgesteld. Deze is tot stand gekomen binnen een projectgroep, waarin vertegenwoordigers van de verschillende beleidsdisciplines van de gemeente en van de woningcorporatie Vallei Wonen zitting hadden. In deze nota is aangegeven welke ambities de gemeente heeft. Deze hebben ook betrekking op mensen met een lichamelijke beperking.

Het beleid van de gemeente Woudenberg past in het project Wel Thuis van de provincie Utrecht, waaraan de gemeente deelneemt. In dit project werkt de provincie aan een groter en gevarieerder aanbod van woningen met welzijn en zorg. Het project heeft tot doel om mensen met een beperking de mogelijkheid te bieden thuis te kunnen blijven wonen.

Volgens de Woonvisie dienen tot 2015 de volgende aantallen aangepaste woningen te worden gerealiseerd:

- 100 3-sterrenwoningen⁹;

⁹ De definities van de verschillende woonvormen is opgenomen in bijlage 6

- 32 4-sterrenwoningen;
- 20 wooneenheden kleinschalig beschermd wonen en
- 43 wooneenheden grootschalig beschermd wonen.

De taakstelling voor 2015 is gebaseerd op de vraag naar aangepaste woningen in 2015, verminderd met het reeds aanwezige aanbod. De vraag in 2015 is berekend door landelijke normen die Aedes (koepel van woningcorporaties) en Actiz (koepel voor zorginstellingen) hanteren toe te passen op Woudenberg.

Voordat de Woonvisie is opgesteld is een ‘woonforum’ georganiseerd. Dit was een brede brainstormsessie waarin de deelnemers hun visie op het wonen in Woudenberg kenbaar konden maken. De Adviesraad Wmo is hiervoor uitgenodigd. Omdat er geen verslag gemaakt is van deze sessie is voor ons niet na te gaan wat de inbreng is geweest. De Adviesraad heeft in de inspraakperiode geen inspraakreactie ingediend op de Woonvisie.

In de interviews met de gemeentelijke vertegenwoordigers is aangegeven dat de gemeente zelf geen inzicht heeft in het bestand van aangepaste woningen in de gemeente. De woningcorporatie heeft haar woningbestand onderverdeeld in het ‘sterrenstelsel’ en is zo op de hoogte van de in hun bezit zijnde aangepaste woningen. Deze gegevens hebben alleen betrekking op het huursegment van de woningvoorraad.

Naast deze taakstelling voor nieuwbouw is aanpassing van bestaande woningen een voor dit onderzoek relevant aandachtspunt. Het percentage eigen woningen bedraagt in Woudenberg 73% en het percentage huurwoningen 27%. Het percentage eigenwoningbezit is dus veel hoger dan het percentage huurwoningen. Als het gaat om het bepalen van de behoefte aan woningen voor mensen met een beperking dient er daarom volgens geïnterviewden niet alleen gekeken te worden naar de (nieuwbouw van) sociale woningvoorraad, maar ook naar de eigen woningen. Woudenberg is één van de pilotgemeenten van het project ‘Uw huis uw toekomst’ van de provincie Utrecht. Het project is bedoeld om senioren te stimuleren hun eigen woning tijdig aan te passen.

Naast het beleid met betrekking tot het realiseren van aangepaste woningen is een aandachtspunt op welke manier mensen over een aangepaste woning kunnen beschikken. Als mensen een aanvraag indienen voor de aanpassing van de woning, dan meldt men deze bij het loket De Kleine Schans. De aanvraag wordt ter beoordeling aan het CIZ voorgelegd. Het advies van het CIZ wordt door het loket beoordeeld. Indien akkoord, dan geeft het servicebureau gemeenten de beschikking af namens de gemeente Woudenberg. Deze beschikking kan inhouden dat de woning kan worden aangepast of dat er omgezien moet worden naar een passende woning.

In urgente gevallen kan, op grond van de huisvestingsverordening, een urgentieaanvraag op medische gronden bij de woningcorporatie worden ingediend. De GGD-Eemland beoordeelt deze. Indien men beschikt over een urgentieverklaring op medische gronden wordt ernaar gestreefd om binnen zes maanden passende woonruimte aan te bieden.

De Woonvisie bevat ambities met betrekking tot de realisering van aangepaste woningen. Maar de gemeente heeft slechts indirect invloed op dit beleid. De woningcorporatie is de belangrijkste partij om dit beleid te realiseren. Daarover zijn ook prestatieafspraken gemaakt tussen de gemeente en Vallei Wonen. Van de kant van de gemeente is aangegeven, dat het een landelijk gegeven is dat er geen instrumenten beschikbaar zijn waarmee gemeenten en corporaties ervoor kunnen zorgen dat wederzijdse afspraken ook daadwerkelijk worden nagekomen. Onduidelijk is hoe de ontwikkeling van het aanbod van aangepaste woningen tot nu toe van gemeentewege werd aangestuurd en gevolgd. Bij onze vraag naar de monitoring van dit proces werden wij verwezen naar de provincie Utrecht. In de Woonvisie, die de raad in 2009 heeft vastgesteld is wel expliciet bepaald dat jaarlijks verantwoording plaats vindt aan de gemeenteraad aan de hand van het in de woonvisie opgenomen uitvoeringsplan.

4.2.3 Mobiliteit

Mensen met een lichamelijke beperking zijn voor hun mobiliteit aangewezen op het openbaar vervoer, de regiotaxi en individuele voorzieningen.

Ten aanzien van het openbaar vervoer wordt nu gewerkt aan de aanpassing van de bushaltes (hoger, soms breder en goede situering bushokjes). De provincie Utrecht heeft het initiatief genomen om het openbaar vervoer beter toegankelijk te maken voor mensen met een lichamelijke beperking, waaronder slechtzienden en rolstoelgebruikers. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met de gemeenten. De bussen hebben allemaal al een lage vloer. De gemeenten dragen bij in de aanpassing van de bushaltes.

Mensen met een lichamelijke beperking en een indicatie kunnen gebruik maken van de regiotaxi voor vervoer van deur tot deur. Zij betalen wel een eigen bijdrage. Connexion is de vervoerder en de provincie Utrecht de opdrachtgever.

Op basis van de gemeentelijke Wmo-verordening kunnen mensen met een lichamelijke beperking een beroep doen op individuele vervoersvoorzieningen. Hierbij moet vooral gedacht worden aan scootmobielen, rolstoelen, autoaanpassingen en aangepaste fietsen.

4.2.4 Toegankelijkheid

Goede looproutes naar vitale punten binnen de gemeente, welke ook goed begaanbaar zijn voor rolstoelen en scootmobielen, zijn volgens geïnterviewden van groot belang voor mensen met een lichamelijke beperking.

Een aantal jaren geleden heeft het PGW de wethouder en ambtenaren uitgenodigd in een rolstoel door het centrum van Woudenberg te rijden. Er werden de nodige obstakels en belemmeringen geconstateerd. Van gemeentezijde werd aangevoerd dat de trottoirs schuin moeten aflopen voor de afwatering, maar er zijn toen geen verdere acties ondernomen.

De gemeenteraad heeft 24 juni 2010 het Verkeerscirculatieplan (VCP) vastgesteld. Dit voorziet onder meer in een betere ontsluiting van het winkelgebied in combinatie met eenrichtingverkeer. Dit betekent ook een betere begaanbaarheid voor rolstoelen en rollators. Het is de bedoeling de eerste fase van het VCP nog in 2010 uit te voeren. De Raad heeft de ambitie het onderzoek naar de 2^e fase op korte termijn gereed te hebben. Verder wordt in nieuwe bestemmingsplannen

plannen opgenomen dat trottoirs en looproutes begaanbaar moeten zijn met rolstoelen en rollators.

De gemeente erkent dat ideale busroutes niet altijd mogelijk zijn als gevolg van nauwe straten, drempels en 30-km zones. Dit betekent dat bushaltes soms op te grote afstanden liggen van belangrijke punten voor mensen met een lichamelijke beperking. Men is dan aangewezen op de regiotaxi.

Mensen met een lichamelijke beperking moeten veelal gebruik maken van een invalidenparkeerkaart. Deze is bij de gemeente aan te vragen. Verder heeft een aantal mensen een eigen invalidenparkeerplaats. Per jaar worden ongeveer 15 plaatsen uitgegeven. Wij hebben geen informatie gekregen over het aantal uitgegeven invalidenparkeerkaarten en het aantal aanwezige invalidenparkeerplaatsen.

4.2.5 Sport

Hoofddoelstelling van de Wmo is het mogelijk maken en bevorderen van maatschappelijke participatie. Een voorbeeld hiervan is de sportbeoefening.

In januari 2010 heeft de raad de nota integraal sport- en bewegingsbeleid 2010 – 2013 vastgesteld.

De centrale doelstelling van het Woudenbergse sport- en beweegbeleid luidt: “Sporten en bewegen mogelijk maken en houden voor alle inwoners van Woudenberg”. De doelstelling voor het aangepast sporten luidt: “In 2013 is bij tenminste drie Woudenbergse sportaanbieders structureel een aangepast sportaanbod beschikbaar, waarvan tenminste één specifieke aanbieder voor mensen met een verstandelijke handicap”.

Op dit moment wordt vooral ingezet op sportbeoefening voor verstandelijk gehandicapten. Dit heeft onder andere te maken met het feit, dat de continuïteit van de sportbeoefening van een groep van twintig sporters met een verstandelijke beperking bij de gymnastiekvereniging Longa in het gedrang kwam. Er zijn (nog) geen activiteiten gepland om meer mensen met een lichamelijke beperking aan het sporten te krijgen.

De gemeente geeft aan dat zij tot nu toe niet geconfronteerd is met vragen van mensen met lichamelijke beperkingen naar sportfaciliteiten. De gemeente weet niet hoe groot de doelgroep sporters met een lichamelijke beperking is. Het is de gemeente ook niet bekend of er momenteel sporters met een lichamelijke beperking sporten bij een Woudenbergse vereniging. Wel zijn er volgens de gemeente twee inwoners die in Amersfoort sporten bij de gehandicaptensportvereniging Amersfoort die een tegemoetkoming krijgen in het lidmaatschap van de gehandicaptensportvereniging. Bij deze vereniging kunnen zij in wedstrijdverband sport bedrijven. Ook heeft Woudenberg één rolstoelbadmintonner die recent Europees Kampioene is geworden. Door haar hoge niveau sport zij echter niet in de gemeente Woudenberg. De gemeente heeft haar in contact gebracht met het Olympisch Netwerk Utrecht voor (financiële) topsportondersteuning. Zij is naar aanleiding van haar prestaties gehuldigd op het gemeentehuis.

4.3 Effectiviteit van het gemeentelijke beleid

In deze paragraaf gaan wij in op de effectiviteit van de uitvoering van het gemeentelijke beleid (onderzoeksvraag 3). Het betreft de volgende onderzoeksvragen:

- Heeft de gemeente zicht op het niet-gebruik van voorzieningen en voorziet de gemeente afdoende in de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking?
- Is het beleid aanbod- of vraaggericht?
- Op elke wijze betreft de gemeente de doelgroep bij het gemeentelijke beleid.?

Verder gaan wij in op de vraag hoe de gemeenteraad sturing geeft aan het beleid en de organisatie de uitvoering van het beleid stuurt.

Norm 3

UITVOERING VAN BELEID Onderzoeksvraag 3	Er is een consistente vertaling van de doelstellingen van het beleid naar de uitvoering De doelgroep wordt nadrukkelijk betrokken bij de opstelling en de uitvoering van het beleid. Het beoogde doel wordt bereikt.
--	--

4.3.1 Bereik

Eerder in ons rapport hebben wij geconstateerd dat er beperkte gegevens beschikbaar zijn over de omvang van de doelgroep, de aard van de beperkingen en het aantal personen dat van de verschillende voorzieningen gebruik maakt. Dit betekent dat er niet voldoende informatie beschikbaar is over het percentage mensen dat gebruik maakt van de voorzieningen. Om dezelfde reden kan de vraag of de gemeente afdoende voorziet in de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking ook niet worden beantwoord. Overigens zijn er geen geluiden te beluisteren die zeggen dat mensen niet voldoende worden geholpen. Wel probeert de gemeente zoveel mogelijk mensen te bereiken. Het loket De Kleine Schans vervult hierbij een belangrijke functie.

Het PGW bereikt ook een deel van de groep mensen met een lichamelijke beperking. Zij hebben bestand van ongeveer 150 mensen met een lichamelijke beperking en geïnteresseerden. Deze krijgen een uitnodiging voor de twee informatieavonden per jaar, het jaarverslag van het PGW en andere voor hen relevante informatie.

4.3.2 Vraag- of aanbodgestuurd beleid

In de samenleving vindt een verschuiving plaats van aanbod- naar vraaggerichte levering van diensten. Het accent ligt niet langer op het creëren van aanbod, waarvan vooral de producent denkt dat het in een behoefte voorziet. Het accent is meer komen te liggen op het goed luisteren naar de vraag om vervolgens een passend aanbod te creëren. Dit heeft ook te maken met het feit, dat mensen steeds mondiger worden en meer zeggenschap en keuzevrijheid willen. Dit vraagt een nieuwe benadering van de klant: van aanbodgericht naar vraaggericht. En zelfs nog een stapje verder: vraagsturing.

In de interviews hebben wij de vraag gesteld of het gemeentelijke beleid voor mensen met een lichamelijke beperking vraag- of aanbod gestuurd is. Van gemeentelijke zijde wordt gesteld dat het beleid vraag gestuurd is. Dit wordt als volgt gemotiveerd. Bij een aanvraag voor een voorziening of activiteit wordt een integraal oordeel gevormd over de situatie van de aanvrager en van daaruit wordt bezien hoe de beperking het beste gecompenseerd kan worden. Niet het aanbod van voorzieningen en activiteiten maar de behoeften en vragen van de mensen met een lichamelijke beperking zijn daarbij leidend. Van de andere kant wordt echter ook aangegeven dat

niet elke vraag kan worden gehonoreerd en dat er zeker ook beperkingen zijn. Welke beperkingen er precies zijn kan de gemeente nog niet aangeven. Dit moet duidelijk worden in de nieuwe Wmo-verordening.

De Adviesraad Wmo en het PGW zijn daarentegen van mening dat de huidige Wmo-verordening en het concept van de nieuwe juist sterk aanbod gestuurd zijn, omdat er te veel nadruk ligt op het collectieve beschikbare aanbod en te weinig aandacht is voor zowel individueel maatwerk als voor de individuele keuzevrijheid binnen dat individuele maatwerk.

Klanttevredenheid

Uit het klanttevredenheidsonderzoek 2009 blijkt dat de cliënten over het algemeen (zeer) tevreden zijn over de wijze waarop het loket hun aanvragen behandelt en over de geboden hulp en verstrekte voorzieningen. De percentages schommelen rond de 90%. De percentages voor de behandeltijd en de tevredenheid over de regiotaxi liggen met respectievelijk 80 en 70% lager. In interviews met ambtenaren is aangegeven dat de afhandeling van de aanvragen soms te veel tijd vraagt en dat op dit punt zeker verbeteringen zijn te realiseren.

Over 2009 heeft de gemeente geen klachten of bezwaren over de uitvoering van de Wmo ontvangen. In 2010 heeft de gemeente tot oktober twee klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op de doorlooptijden. In dezelfde periode heeft de gemeente twee bezwaren ontvangen, maar deze zijn beide weer ingetrokken. Het loket De Kleine Schans krijgt ook af en toe klachten of opmerkingen van bezoekers. Die hebben betrekking op de doorlooptijden.

Het loket is bedoeld als een laagdrempelige voorziening. De gemeente streeft een zo groot mogelijke bekendheid van het loket na. De ambitie is dat 80% van de inwoners van Woudenberg op de hoogte is van het bestaan van het loket. Het is overigens niet bekend hoe hoog dit percentage nu is. In de interviews met de gemeente is aangegeven dat de gemeente de bekendheid van het loket wil vergroten door berichten in de plaatselijke pers en door het verspreiden van folders.

4.3.3 De Adviesraad Wmo en het Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg

Voordat wij ingaan op de derde deelonderzoekvraag gaan wij eerst in op de Adviesraad Wmo en het PGW, omdat dit de belangrijkste vertegenwoordigers zijn van de mensen met een lichamelijke beperking.

Adviesraad Wmo

De gemeente heeft een Adviesraad Wmo, die in april 2008 van start is gegaan. Doel en samenstelling van de Adviesraad zijn in de verordening geregeld. De Adviesraad heeft als doel het college gevraagd en ongevraagd te adviseren in beleidsaangelegenheden die de negen prestatievelden van de Wmo aangaan. De adviesraad behartigt de belangen van de verschillende doelgroepen.

De Adviesraad bestaat uit maximaal 14 leden, te weten maximaal 7 vertegenwoordigers vanuit organisaties en instellingen (2 afgevaardigden PGW, 2 van ouderenbonden, 2 van de gezamenlijke kerken en 1 vanuit een jongerenorganisatie) en maximaal 7 burgers uit de kring van mantelzorgers en vrijwilligers, ouderen, jongeren en mensen met een beperking. De gemeente heeft zich bij de start intensief bemoeid met de samenstelling van de Adviesraad, zo is in de

interviews aangegeven. Nu is het aan de Adviesraad zelf om nieuwe leden aan het college voor te dragen ter benoeming.

De Adviesraad heeft een budget van € 6.000 voor vergoedingen voor de voorzitter, de secretaris (maximaal € 500 per persoon) en de overige leden (maximaal € 200 per persoon). Het resterende bedrag kan worden aangewend voor kleine kosten, zoals schrijfbehoeften en computerkosten, deskundigheidsbevordering, bijeenkomsten, anders dan structureel overleg met de gemeente en kosten voor het raadplegen van derden. De Adviesraad stelt dat het budget in de praktijk beperkt blijkt en heeft daarom vorig jaar een brief gestuurd naar het college waarin werd toegelicht dat de Adviesraad een 'ambtelijke' ondersteuning op secretariaeel vlak nodig heeft. Dit is volgens de Adviesraad niet gehonoreerd. Het college stelde geen extra financiële middelen beschikbaar en wilde geen ambtelijke secretariële ondersteuning inzetten om rolvermenging te voorkomen. Wel werd de mogelijkheid aangeboden bepaalde stukken te kopiëren en verzenden. Er is ons van gemeentezijde medegedeeld dat de kosten van de aangetrokken externe notuliste die voor rekening komen van de Adviesraad bij de gemeente kunnen worden gedeclareerd, indien het budget van € 6.000 ontoereikend is.

Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg (PGW)

Het PGW is een stichting die sinds 1994 actief is in Woudenberg. Het bestuur bestaat uit vijf bestuursleden. Er zijn vier werkgroepen (Wmo, Toegankelijkheid, Vervoer, Beleid & GIP (Gehandicapten informatie punt)).

Het bestuur vergadert jaarlijks zes keer en houdt twee informatieavonden per jaar voor de achterban.

Het PGW is een vrijwilligersorganisatie. In het bestuur en de werkgroepen zijn tien mensen actief. Niet duidelijk is wat precies de achterban van het PGW is, omdat het PGW als stichting geen leden heeft. Wel heeft het PGW een eigen bestand opgebouwd van mensen met een beperking en geïnteresseerden. Daarin zitten op dit moment 150 personen. Deze krijgen in ieder geval een uitnodiging voor een informatieavond, het jaarverslag van het PGW en andere informatie. Op de informatieavonden, die gemiddeld bezocht worden door zo'n 50 belangstellenden wordt een bepaald thema besproken en heeft het PGW informatie over haar werkzaamheden en activiteiten.

Het PGW hecht vooral aan Agenda 22¹⁰ als de gewenste richting voor het gemeentelijke beleid op langere termijn. In het interview met het Platform is aangegeven dat er veel tijd en energie gestopt is in een verdere uitwerking van de Agenda 22 voor Woudenberg. De 22 punten uit de Agenda 22 zijn verder gedetailleerd in 148 'afwegingspunten'. Het PGW geeft aan dat het hiermee een bijzonder ambitieuze beleidsdoelstelling heeft neergelegd. Het begrijpt dat dit niet direct te vertalen is in concreet beleid, maar de Agenda 22 geeft volgens het PGW wel de richting aan voor de lange termijn. Het commentaar op de eerste versie van de concept Perspectiefnota was dat vooral Agenda 22 werd gemist. In de interviews hebben wij geconstateerd, dat enkele geïnterviewde ambtenaren niet op de hoogte waren van Agenda 22.

Het PGW heeft mede in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in het najaar 14 punten geformuleerd die voor haar prioriteit hebben. PGW vindt dat de gemeente deze voor maart 2014

---

¹⁰ VN Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Mensen met een Handicap'. Zie hoofdstuk 3

zou moeten hebben verwezenlijkt. Deze 14 punten zijn in de loop van ruim een half jaar door onderling overleg van de bestuursleden van het PGW tot stand gekomen. Hierover heeft geen overleg plaats gehad met de achterban en de gemeente. Het PGW kan niet duidelijk aangeven op grond van welke criteria het deze keuze heeft gemaakt en of deze punten realiseerbaar zijn in de genoemde periode.

Het PGW geeft aan dat het zich sterk gemaakt heeft voor het tot stand komen van het Gehandicapten informatiepunt. Dit is ondergebracht in de bibliotheek en als zodanig laagdrempelig. Het PGW is trots op dit informatiepunt dat uniek is in Nederland en een mogelijkheid biedt voor informatieverstrekking aan en over mensen met een beperking.

De stukken die in de Adviesraad Wmo aan de orde komen, worden vooraf besproken met de werkgroep Wmo van het Platform, zodat de vertegenwoordigers van het PGW het standpunt van de PGW kunnen inbrengen in de Adviesraad. De visie van de Adviesraad en het PGW blijken in de praktijk redelijk op elkaar aan te sluiten, zo geven beide organisaties aan. Voor beide is een belangrijk uitgangspunt dat het gemeentelijk beleid 'inclusief beleid' moet zijn en dus altijd mede en van meet af aan moet zijn afgestemd op mensen met beperkingen.

Adviesraad en PGW erkennen dat het moeilijk is een goed onderbouwd beleid te formuleren voor mensen met beperkingen, omdat bij hen de nodige systematische informatie over de omvang van de doelgroep en de aard van de beperkingen ontbreekt.

De relatie tussen de gemeente enerzijds en de Adviesraad Wmo en het PGW anderzijds is nog niet uitgekristalliseerd, zo is in de interviews duidelijk geworden. Eerst was het PGW als belangenbehartiger en vertegenwoordiger van mensen met een lichamelijke beperking gesprekspartner voor de gemeente. Dit veranderde echter met de komst van de Adviesraad Wmo. Vanaf dat moment werd de Adviesraad de directe gesprekspartner voor de gemeente en verliep de communicatie tussen gemeente en PGW via de Adviesraad. De Adviesraad moest echter ook nog haar eigen positie en werkwijze bepalen.

Het PGW is van mening dat de gemeentelijke verantwoordelijkheid meer 'geborgd' zou moeten zijn. Zij hebben er geen bezwaar tegen het maatschappelijk middenveld (instellingen, (vrijwilligers)organisaties en bedrijven) zo veel mogelijk in te schakelen. Maar zij achten de gemeente wel verantwoordelijk voor zaken die het middenveld niet kan of wil oppakken of niet goed uitvoert. De gemeente heeft daarin volgens hen in ieder geval een 'regieverantwoordelijkheid'.

4.3.4 Betrekken van doelgroepen

In de nota 'Meedoen mogelijk maken' is al vastgelegd dat de gemeente belanghebbenden nauw wil betrekken bij de beleidsontwikkeling. Gesproken wordt van 'coproductie'. Op grond van de interviews constateren wij dat noch Adviesraad en PGW noch gemeente tevreden zijn over de wijze waarop de concept Perspectiefnota tot stand gekomen is.

De gemeente geeft aan dat de strategische visie op 8 oktober 2008 besproken is met de Adviesraad Wmo. De gemeente heeft toen naar eigen zeggen onder meer de vraag voorgelegd of de Adviesraad zich kon vinden in de visie, wat er miste en wat verbeterd kan worden, wat deze visie betekent voor de verdere beleidsontwikkeling en hoe de adviesraad verder in het proces betrokken wilde worden. Na deze bespreking heeft de gemeente de strategische visie uitgewerkt

in de concept Perspectiefnota. De Adviesraad heeft deze bespreking anders ervaren. Zij hebben het ervaren als een zeer ambtelijk stuk, waarbij het voor verschillende leden ook lastig te beoordelen was waartoe deze beleidsvorming moest gaan leiden. Wel heeft de Adviesraad zich destijds positief uitgesproken over de levensloopbenadering. Na deze bespreking is de Adviesraad pas weer betrokken op het moment dat het eerste concept van de Perspectiefnota gereed was. In de tussentijd is het niet meer bij hen teruggeweest. In het tweede concept zijn vervolgens veranderingen aangebracht zonder dat daarover met de Adviesraad werd gecommuniceerd. De communicatie in dit traject liet in de ogen van de Adviesraad te wensen over. De procedure met betrekking tot de nieuwe Wmo-verordening is op een vergelijkbare manier verlopen. Van de andere kant heeft de gemeente de indruk dat de Adviesraad het soms moeilijk vindt te adviseren en extra tijd nodig heeft om met de achterban te overleggen en zodoende het proces vertraagt.

De aanpak met betrekking tot de Woonvisie en de sportnota komt meer in de richting van coproductie. Voordat de Woonvisie is opgesteld is er een 'woonforum' georganiseerd: een brede brainstormsessie waarin de deelnemers hun visie op het wonen in Woudenberg kenbaar konden maken. Voorafgaande aan de opstelling van de sportnota hebben gesprekken plaats gevonden met verenigingen, scholen en verschillende organisaties.

Bij de Adviesraad Wmo en de PGW bestaat de nodige onvrede over de wijze waarop de gemeente hen betreft bij de beleidsontwikkeling. Beide organisaties voelen zich onvoldoende serieus genomen door de gemeente.

Een ander voorbeeld is de rolstoeltoegankelijkheid van het centrum. Een aantal jaren geleden heeft het PGW de wethouder en ambtenaren uitgenodigd in een rolstoel door het centrum van Woudenberg te rijden. Er bleken moeilijke situaties te zijn voor rolstoelen en voor rollators. Van gemeentezijde werd aangevoerd dat de trottoirs schuin moeten aflopen vanwege de afwatering. Maar verder is er niets gedaan en is hierover onvoldoende gecommuniceerd, volgens het PGW. De gemeentelijke visie op deze schouw is dat toegezegd is dat gehandhaafd zou worden op het voorkomen van obstakels op de trottoirs. Ook is aangegeven dat het vanwege de afwatering niet mogelijk is vlakke trottoirs aan te leggen. De gemeente is ervan uitgegaan dat deze antwoorden tijdens de schouw afdoende waren.

4.3.5 Sturing van het beleid door de raad en van de uitvoering door de organisatie

In de beleidsbegroting vinden wij weinig concrete, toetsbare maatregelen en weinig specifieke financiële gegevens. Ook in de concept Perspectiefnota treffen wij geen financiële vertalingen aan van de activiteiten die al ontplooid worden en de mogelijk nieuwe activiteiten. De beperkte informatie betekent dat de raad in deze slechts beperkte mogelijkheden heeft om het beleid te sturen en te beoordelen. Ons is wel medegedeeld, dat de financiële vertaling van de activiteiten in de uitvoeringsplannen zijn of worden opgenomen. Onduidelijk is echter welke uitvoeringsplannen wel en niet aan de raad worden voorgelegd.

Uit raads- en commissieverslagen blijkt dat de raad de afgelopen periode ook nauwelijks vragen heeft gesteld over het beleid voor mensen met een lichamelijke beperking of opmerkingen heeft gemaakt over beperkte informatie en sturingsmogelijkheden.

De gemeente beschikt over de nodige cijfers van het servicebureau | gemeenten, Mee en de monitorgegevens van de Regiotaxi en van de Kleine Schans.

- De monitorgegevens van de Regiotaxi worden ieder kwartaal in de vorm van een managementrapportage aangeboden aan de gemeenteraad, zo is ons medegedeeld. Eventueel wordt naar aanleiding van de data het bonus-malus systeem ingeschakeld.
- Het servicebureau | Gemeenten is werkzaam voor zeven gemeenten en rapporteert daarover om op die manier de activiteiten ten behoeve van de verschillende gemeenten te verantwoorden. Daarin staan gegevens over het aantal enkelvoudige aanvragen, het aantal meervoudige aanvragen, het aantal aanvragen huishoudelijke hulp (met en zonder medisch advies) afgesloten en ingetrokken aanvragen, aantal onderhoudsfacturen, PGB-aanvragen en ingezette uren. Doorlooptijden van de afhandeling worden niet per gemeente gegeven. Verder is er is geen managementinformatie beschikbaar over weke cliënten zich melden bij De Kleine Schans. Aangegeven is dat de kwartaalgegevens van het Servicebureau op managementniveau per kwartaal worden besproken en inclusief advisering ter kennisgeving aan het college worden aangeboden.
- Het gemeentelijke loket De Kleine Schans heeft ook de nodige informatie over de groep mensen met een lichamelijke beperking. De beschikbare informatie wordt in beperkte mate systematisch geanalyseerd.

Wij constateren dat er het nodige cijfermateriaal beschikbaar is, maar dat niet duidelijk is wat daarmee precies gebeurt. Er zijn ons geen rapportages overlegd waarin wordt aangegeven welke conclusies daaruit getrokken kunnen of moeten worden. Het ontbreken van de nodige gegevens in de gemeentelijke begroting en rekening versterken het beeld. Het is nu niet mogelijke trends aan te geven en het verloop van cliënten, aanvragen en kosten goed in beeld te brengen.

4.4 Evaluatie van het beleid

In deze paragraaf gaan wij in op de vraag op welke wijze evaluatie van het beleid voor mensen met een lichamelijke beperking plaatsvindt (onderzoeksvraag 4).

EVALUATIE VAN BELEID Onderzoeksvraag 4	Er vindt een goede evaluatie plaats van het bereiken van de doelstellingen van het beleid en er worden lessen uit getrokken uit de evaluatie.
---	---

Er zijn de nodige instrumenten om het beleid te evalueren. Vooraf moeten wij hierbij echter de kanttekening plaatsen dat een goede evaluatie eigenlijk alleen mogelijk is als vooraf duidelijk is omschreven wat de beoogde effecten zijn, welke activiteiten daarvoor worden ontplooid, wat de daaraan verbonden kosten en termijnen zijn en wat de meetindicatoren.

In de vorige paragraaf zijn al enkele instrumenten genoemd die een functie kunnen hebben bij de evaluatie van het beleid, te weten de rapportages van het servicebureau | gemeenten en Mee en de monitorgegevens van de Regiotaxi. Daarnaast zijn de volgende instrumenten reeds beschikbaar en worden gebruikt: het klanttevredenheidsonderzoek Wmo en de monitoring Wel Thuis door de provincie.

De periodieke klanttevredenheidsonderzoeken naar de Wmo en de Regiotaxi geven aan dat men over het algemeen tevreden is over de voorzieningen.

De gemeente heeft in 2007 en 2008 ook deelgenomen aan de benchmark Wmo van het SGBO. Alleen de resultaten van de eerste benchmark konden ons worden aangeleverd. Omdat deze over het eerste jaar ging en er bovendien maar een beperkt aantal gemeenten van de omvang van Woudenberg bij betrokken waren hebben wij de benchmark niet in ons onderzoek betrokken. De gemeente heeft inmiddels besloten te stoppen met deze benchmark, omdat deze naar haar oordeel onvoldoende bruikbare gegevens opleverde en veel tijd vergde. In de Woonvisie en in het Verkeerscirculatieplan is nadrukkelijk aangekondigd dat deze tussentijds geëvalueerd zullen worden.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

Wij besluiten ons rapport met de conclusies in de vorm van het beantwoorden van de de onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen hebben wij geformuleerd in hoofdstuk 2. De nadere onderbouwing met toelichting is in hoofdstuk 4 gegeven. Paragraaf 5.2. bevat de conclusies naar aanleiding van het onderzoek. In paragraaf 5.3. doen we aanbevelingen op basis van de conclusies.

Wij hebben onze aanbevelingen primair ‘geadresseerd’ aan de raad. Ons rapport brengen wij uit aan de raad. Het is aan de raad om zich uit te spreken over ons rapport, onze conclusies en onze aanbevelingen.

5.2 Conclusies per onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag 1: welke informatie is aanwezig?	
VOORBEREIDING BELEID	Er vindt een analyse plaats van de feitelijke situatie en de tekortkomingen.

De omvang van de categorie mensen met een lichamelijke beperking in Woudenberg is niet bekend. Daarover circuleren zeer uiteenlopende cijfers met een grote marge tussen de laagste en hoogste cijfers. Gemeente, Adviesraad Wmo noch PGW beschikken over betrouwbare gegevens over de aard van de lichamelijke beperkingen en het aantal mensen dat daarmee te maken heeft. Ook zijn er geen gegevens beschikbaar over de trends die zich voordoen over aantal mensen en aard van de beperkingen.

Van gemeentezijde wordt gesteld, dat men niet zo’n behoefte heeft aan statistische cijfers, die volgens de gemeente in de praktijk altijd moeilijk te interpreteren zijn door allerlei externe factoren (wijziging wetgeving, nieuwbouw etc.) die voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Ambtelijk is men van mening dat de statistische cijfers de gemeente geen inzicht geven in de aard van de aandoeningen in relatie tot de individuele behoeften aan Wmo voorzieningen. Daar komt bij dat volgens de gemeente het bijhouden van cijfers veel tijd en geld kost.

Het gemeentelijke loket De Kleine Schans (waar de WMO-aanvragen worden ingediend) heeft informatie over de groep mensen met een lichamelijke beperking. De beschikbare informatie wordt in beperkte mate systematisch geanalyseerd. Het loket beschikt niet over een geautomatiseerd registratiesysteem. Vanuit De Kleine Schans wordt met betrekking tot de managementinformatie als verbeterpunt genoemd dat er meer inzicht zou moeten komen in het aantal cliënten, de aard van de beperkingen en de aard en duur van de verleende zorg.

Onderzoeksvraag 2: vertaling informatie naar beleid en gemeentelijke beleidsvrijheid	
OPSTELLEN VAN BELEID (incl. besluitvorming)	Op basis van en analyse van de feitelijke situatie en de tekortkomingen daarin zijn heldere, meetbare doelen geformuleerd.

Deze vraag is gesplitst in twee subvragen:

Subvraag 1

Op welke deelaspecten kan de gemeente zelf beleid formuleren, op welk deelaspecten kan de gemeente alleen (indirect) bevorderen?

Diverse aspecten van het gemeentelijke beleid hebben consequenties voor mensen met een lichamelijke beperking, zoals de toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare gebouwen en voorzieningen, de beschikbaarheid van aangepaste woningen, de mogelijkheden van maatschappelijke participatie en het beschikbaar stellen van voorzieningen daarvoor. De Wmo is in dit verband een belangrijke wet. Deze geeft de kaders waarbinnen de gemeenten mogelijkheden hebben eigen beleid te ontwikkelen.

Rijk en gemeente bepalen in belangrijke mate de kaders voor het beleid voor mensen met een beperking. De gemeente is ook voor een deel uitvoerder van dit beleid. Naast de gemeente zijn echter ook een groot aantal andere instanties en professionals actief en natuurlijk de vrijwilligers en mantelzorgers.

De gemeente Woudenberg geeft aan dat zij geen doelgroepenbeleid voert, maar bij de beleidsontwikkeling uitgaat van de levensloopbenadering. De zelfredzaamheid van mensen is hierbij uitgangspunt. Op basis daarvan zoekt de gemeente mogelijkheden om de mensen te faciliteren en te ondersteunen waardoor zij zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen blijven. Om een volledig beeld te krijgen van wat de gemeente doet voor de mensen met een lichamelijke beperking hebben we in het onderzoek daarom gekeken naar de verschillende beleidsterreinen. Het belangrijkste beleidsterrein is de Wmo. Daarna zijn ook van belang de beleidsterreinen: wonen, mobiliteit, toegankelijkheid en sport.

Bij de WMO kan de gemeente zelf beleid voeren binnen de landelijk vastgestelde kaders. De gemeente moet zelf invulling geven aan het compensatiebeginsel, zoals opgenomen in de Wmo.

De gemeente heeft in verschillende beleidsnota's haar beleid voor onder meer de mensen met een lichamelijke beperking vastgelegd. Genoemd kunnen worden de Perspectiefnota maatschappelijke ondersteuning 2010-2014 (ten tijde van het onderzoek nog een concept), de Woonvisie 2009+, het Verkeers Circulatie Plan en de nota Integraal sport- en bewegingsbeleid 2010 – 2013. Het meest indirect is de invloed van de gemeente op het bouwen van voldoende aangepaste woningen en het aanpassen van woningen. De gemeente is op dit punt afhankelijk van de woningcorporatie en particuliere woningbezitters.

Subvraag 2

Heeft de gemeente de beschikbare informatie vertaald in beleid en waar ligt dit vast? Wat staat hierover in gemeentelijke beleidsstukken en P&C documenten, zoals coalitieakkoord/raadsprogramma, meerjarenbeleidsplan, Programmabegroting en specifieke beleidsnota's (waaronder het WMO-plan)?

In de concept Perspectiefnota staat dat het Wmo-beleid op sturing en beheersing en het bereiken van heldere resultaten is gericht. Dit vereist wel nog een vertaling van het beleid naar doelstellingen, activiteiten en middelen. In de nota staat onder andere een onderzoek naar doelgroepen en behoeften aangekondigd.

De onderbouwing van dit beleid met cijfermateriaal is beperkt of ontbreekt, omdat er geen eenduidige informatie beschikbaar is over de doelgroep. Ook de informatie in de P&C-documenten, zoals programmabegroting en jaarrekening is beperkt. Ambtelijk wordt aangegeven dat de financiële gegevens worden opgenomen in de uitvoeringsplannen.

Op basis van de inhoud van de nota's en de gehouden interviews concluderen wij dat de gemeente hoge ambities heeft met betrekking tot het Wmo-beleid en oog heeft voor de belangen van de doelgroep. Een vertaling van dit beleid naar concrete, toetsbare doelstellingen, daarop aansluitende activiteiten en financiële middelen dient nog nader uitgewerkt te worden.

Ook het PGW heeft beleid uitgewerkt. Haar ambities zijn ook hoog. Het PGW heeft de Agenda 22 voor Woudenberg gedetailleerd in 148 'afwegingspunten'. Het PGW erkent dat dit een lange termijn beleid is. Recent heeft het PGW 14 punten genoemd welke prioriteit zouden moeten krijgen, maar onduidelijk is op grond van welke criteria het PGW tot deze prioriteiten is gekomen

Onderzoeksvraag 3: Effectiviteit van het beleid	
UITVOERING VAN BELEID	Er is een consistente vertaling van de doelstellingen van het beleid naar de uitvoering. De doelgroep wordt nadrukkelijk betrokken bij de opstelling en de uitvoering van het beleid. Het beoogde doel wordt bereikt.

Aangezien de gemeente slechts beperkte informatie heeft over de doelgroep, heeft zij geen inzicht in het aantal mensen dat geen beroep doet op voorzieningen hoewel zij daarop wel recht heeft. Ook kan de gemeente niet aangeven of zij afdoende voorziet in de behoeften van de doelgroep aan voorzieningen op het terrein van (aangepast) wonen, mobiliteit (vervoersvoorzieningen en toegankelijkheid wegen en gebouwen) en welzijnsvoorzieningen. Overigens zijn er geen geluiden die suggereren, dat er mensen zijn die niet worden geholpen. Cliënten zijn over het algemeen (zeer)tevreden over de afhandeling van hun aanvragen door de Kleine Schans, en iets minder tevreden over de regiotaxi.

Over de vraag of het beleid aanbod gestuurd dan wel vraaggestuurd is lopen de meningen uiteen. Adviesraad en PGW zijn van mening dat dit in belangrijke mate aanbod gestuurd is, omdat er te veel nadruk ligt op het collectieve beschikbare aanbod en te weinig aandacht is voor zowel individueel maatwerk als voor de individuele keuzevrijheid binnen dat individuele maatwerk. De gemeente is van mening dat het beleid vraaggestuurd is, omdat niet het aanbod maar de vraag van betrokkene leidend is bij de beoordeling van de aanvraag. De gemeente erkent overigens wel dat er beperkingen zijn bij de beoordeling van de aanvragen, zonder dat op dit moment duidelijk kan worden aangegeven wat die beperkingen precies inhouden.

Ook lopen de meningen uiteen over de relatie en de samenwerking tussen gemeente en Adviesraad Wmo en PGW. Adviesraad en PGW zijn van mening dat zij niet serieus worden genomen door de gemeente en dat er zeker geen sprake is van vormen van coproductie bij het opstellen van de concept Perspectiefnota en de nieuwe verordening. Van gemeentewege wordt aangegeven, dat de gemeente wel de intentie heeft tot coproductie, maar dat Adviesraad en PGW problemen hebben met het leveren van een inhoudelijke bijdrage en dat daarmee ook veel extra tijd is gemoeid. Bij de Woonvisie en de sportnota zijn de bij deze onderwerpen betrokken belanghebbenden wel in een vroegtijdig stadium betrokken.

De communicatie tussen gemeente en Adviesraad Wmo en PGW is duidelijk een verbeterpunt. Beide instanties voelen zich niet voldoende serieus genomen door de gemeente en zijn ontevreden over de wijze waarop de gemeente hen betreft bij de beleidsontwikkeling. De gemeente vindt dat de Adviesraad mede als gevolg van de terugkoppeling naar de achterban te veel tijd nodig heeft om te adviseren.

Sturing van beleid door de raad

In de beleidsnota's en in de P&C-documenten, zoals programmabegroting, jaarrekening en jaarverslag zijn wij weinig concrete, toetsbare doelstellingen, maatregelen en financiële vertalingen daarvan tegengekomen. Op grond daarvan concluderen wij dat de raad weinig mogelijkheden heeft het beleid te sturen en te controleren.

Wij constateren overigens dat de raad nauwelijks vragen en opmerkingen heeft gemaakt over deze beperkte informatie en sturingsmogelijkheden.

Onderzoeksvraag 4: Evaluatie van het beleid	
EVALUATIE VAN BELEID Onderzoeksvraag 4	Er vindt een goede evaluatie plaats van het bereiken van de doelstellingen van het beleid en er worden lessen getrokken uit de evaluatie.

Er zijn in Woudenberg de nodige instrumenten beschikbaar om het beleid te evalueren. Ook in de beleidsnota's worden evaluaties aangekondigd. Op grond daarvan constateren wij dat de gemeente de wenselijkheid van evaluaties onderkent.

Een goede evaluatie is echter alleen mogelijk als vooraf duidelijk is omschreven wat de beoogde effecten zijn, welke activiteiten daarvoor worden ontplooid en wat de daaraan verbonden kosten, termijnen en meetindicatoren zijn.

5.3 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies hebben wij de volgende aanbevelingen geformuleerd gericht aan de raad.

1. Draag het college op om meer informatie in te winnen over de groep mensen met een lichamelijke beperking. Op deze manier kan het te voeren beleid beter worden onderbouwd. Deze gegevens kunnen ook gebruikt worden wanneer in de toekomst wellicht moeilijke beslissingen nodig zijn als gevolg van bezuinigingen. Wij denken hierbij niet primair aan het verzamelen van nieuwe gegevens maar aan een meer systematische

analyse van de al beschikbare informatie en het vastleggen van trends. Ook adviseren wij een geautomatiseerd registratiesysteem van het loket De Kleine Schans' aan te schaffen, zodat deze gegevens beter beschikbaar komen.

2. Stel het gemeentelijke ambitieniveau met betrekking tot het beleid voor mensen met een lichamelijke beperking vast.
3. Maak een bewuste keuze of u een meer sturende en controlerende rol wil uitvoeren dan nu het geval is en maak een keuze op welke manier u daaraan invulling wil geven. Essentieel daarbij is dat u daarbij ook aangeeft welke gegevens u daarvoor nodig heeft.
4. Geef het college opdracht om te bevorderen dat het beleid wordt vastgesteld in concrete, toetsbare doelstellingen en daarop aansluitende activiteiten. Vertaal dit vervolgens in financiële middelen en termijnen. Dit is geen eenvoudige opgave en vraagt de nodige tijd. Wij stellen voor dit mee te nemen met de uitwerkingsplannen. U dient als raad zelf te monitoren hoe de aanbevelingen worden uitgevoerd (en een eventuele fasering hierin).
5. Draag het college op om de nodige aandacht te besteden aan de communicatie tussen de gemeente enerzijds en de Adviesraad Wmo en het PGW anderzijds. Heb daarbij aandacht voor helderheid over elkaars visie en uitgangspunten, een goede wederzijdse informatie-uitwisseling, respect voor ieders positie, oog voor de verschillen in kennis en heldere procedureafspraken.

Bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders

In het huidige tijdsgewricht, waarin steeds meer taken worden overgeheveld naar gemeenten, zien wij ons als lokale overheid voor grote uitdagingen geplaatst. Vooral de ombuiging van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving, waarin meer moet voor minder en waarin begrippen als eigen kracht en medeverantwoordelijkheid centraal staan, is geen eenvoudige opgave. Hoe bewerkstellig je als lokale overheid een cultuurverandering, waarin mensen weer meer naar elkaar gaan omzien en meer voor zichzelf en elkaar gaan zorgen en hoe creëer je een solide sociaal vangnet voor die kwetsbaren in onze samenleving die niet kunnen terugvallen op hun eigen netwerk? Daar komt nog eens bij dat het aantal, dat in meer of mindere mate afhankelijk is van ondersteuning in zijn zelfredzaamheid toeneemt maar de budgetten niet evenredig mee stijgen en niet zelden zelfs worden gekort. Het mag duidelijk zijn; de tijd van de alles regulerende overheid is voorbij en dat is goed want de burger is vaak heel goed in staat om zijn eigen zaakjes te regelen zonder een bedillende overheid in zijn nek. Om met de beschikbare middelen de goede dingen te kunnen doen, moeten we dus prioriteiten stellen en keuzes maken. In de perspectiefnota WMO heeft de raad deze prioriteiten en keuzes vastgelegd en beschrijft zij de kaders hoe te komen tot sturing, beheersing en heldere resultaten. Doelstelling is het mogelijk maken en het bevorderen van participatie van alle burgers.

De uitkomsten van het onderzoek van de Rekenkamercommissie onderschrijven onze ambitie en ingestoken koers om beter te kunnen sturen en grip te houden op het bereiken van heldere resultaten. Wij zijn blij met de conclusies en aanbevelingen omdat die ons verder helpen bij het inrichten van een professionele organisatie die in staat is om flexibel te reageren en anticiperen op de veranderende vraag van onze burgers en ketenpartners.

Op dit moment zijn wij bezig met het inpassen van de Lokale Effecten Toets (LET) in onze beleidscyclus. LET is een instrument dat ontwikkeld is vanuit het project Minder Regels Meer Service en geeft inzicht in de verhouding tussen (administratieve) lasten en de (maatschappelijke) baten. LET kan worden toegepast bij het opstellen van nieuwe regelgeving of beleid zodat er kan worden gekozen voor het meest efficiënte en effectieve instrument om de beoogde beleidsdoelstellingen te behalen. Daarnaast kan de LET als instrument worden toegepast bij het evalueren van bestaande regelgeving of beleid. Juist in een periode van bezuinigingen is het wenselijk om te zien of bestaand beleid de juiste keuze is geweest. Wij denken dat door het inpassen van de LET in onze beleidscyclus voor een belangrijke mate invulling kan worden gegeven aan de aanbevelingen 1 en 4 uit het rapport.

De afgelopen jaren hebben wij veel geïnvesteerd in een goede samenwerking en verstandhouding met de adviesraad WMO. Wij vinden het als college van groot belang dat betrokken doelgroep meedenkt en ons adviseert over nieuw maar ook bestaand beleid. Hoewel de opstart niet eenvoudig is geweest zien wij dat alle wederzijdse inspanningen hebben geleid tot een betrokken adviesraad die zich met al haar kennis en expertise inzet voor de belangen van haar medeburgers. Wij zien aanbeveling 5 van de rekenkamer dan ook als een aanmoediging om ook de komende jaren verder te bouwen aan een bestendige en vruchtbare samenwerkingsrelatie met de adviesraad WMO.

Met de start van de adviesraad in april 2008 is afgesproken dat het functioneren van de adviesraad na 2 jaar zou worden geëvalueerd. Op korte termijn zal er dan ook een onafhankelijk evaluatieonderzoek worden gedaan naar de effectiviteit van de adviezen

en de rol van de adviesraad de afgelopen 2 jaar. De uitkomsten van dit onderzoek zullen leidend zijn in een verdere professionalisering van de samenwerkingsrelatie.

Bij de ontwikkeling van beleid, denken wij om verzuiling tegen te gaan, niet zo zeer in doelgroepen maar hanteren wij de levensloopbenadering. De levensloopbenadering gaat er van uit dat er in eenieders leven momenten zijn dat je in meer of mindere mate afhankelijk bent van zorg en ondersteuning. Vanuit dat uitgangspunt zoeken wij mogelijkheden om mensen hierin te faciliteren, te ondersteunen en te activeren waardoor zij zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen blijven. Dit kan door collectieve maar veelal ook door individuele voorzieningen te verstrekken die mensen met een lichamelijke beperking in staat stellen om deel te nemen aan de samenleving en zoveel mogelijk zelfredzaam te blijven. De verordening individuele voorzieningen WMO regelt wanneer iemand in aanmerking komt voor een individuele voorziening en wat iemand daar zelf aan moet bijdragen. Deze eigenbijdrage is afhankelijk van het inkomen van betrokkenen en zorgt er voor dat wij ook in de toekomst in staat blijven om juist de aller-kwetsbaarste medeburgers te blijven ondersteunen. Het college is van mening dat de gemeente Woudenberg een solide sociaal beleid voert voor mensen met een lichamelijke beperking maar laat zich graag door de adviesraad WMO adviseren indien het vigerende beleid onvoldoende voorziet in het compensatiebeginsel van de WMO.

Het college dankt de rekenkamercommissie voor haar grondige en gedegen onderzoek en staat vanzelfsprekend open voor wensen van de Raad om informatie en gegevens om haar kaderstellende en controlerende taak optimaal uit te kunnen voeren.

Nawoord van de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie dankt het college voor de reactie. Wij zijn verheugd dat de aanbevelingen zullen worden opgepakt.

Conform het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie zullen wij over twee tot drie jaar een doorwerkingsonderzoek uitvoeren om te bezien hoe de aanbevelingen zijn geïmplementeerd.

Bijlage 1 Geïnterviewden

Adviesraad Wmo en Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg

namens de Adviesraad Wmo de heer K. Haalboom en namens het platform de dames M. van Egten, (voorzitter), L. Zitzmann, (secretaris) J. van Lonkhuijsen, W. Bangma en de heer F. Crouwell,

mevrouw D. Brinkman, hoofd taakveld maatschappelijke zaken

mevrouw I. Van Gameren, medewerkster De Kleine Schans

de heer F. Knoppers, beleidsmedewerker Zorg, Welzijn, Sport&Cultuur

mevrouw J. Ravestein – van Endhoven, wethouder

de heer C. Schreurs, beleidsmedewerker Verkeer en Vervoer

mevrouw N. Verlangen-Onderstal, beleidsmedewerker Wonen, Zorg en Welzijn

Bijlage 2 Beleid verschillende overheden

Internationaal

Op internationaal niveau zijn de Verenigde Naties actief. Deze hebben in december 1993 internationale regels opgesteld voor mensen met een beperking. Het gaat om de 22 'VN Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Mensen met een Handicap'. Deze regels worden wel aangeduid als Agenda 22 en hebben als doel mensen met een functiebeperking dezelfde kansen te geven als andere burgers. Centraal staan de mogelijkheden voor maatschappelijke participatie. Deze regels zijn door Nederland ondertekend maar nog niet geratificeerd.

Daarnaast keurden de Verenigde Naties op 13 december 2006 het Verdrag inzake de Rechten van mensen met een Handicap goed. Nederland ondertekende dit verdrag op 30 maart 2007. Om het verdrag te bekrachtigen voor de Nederlandse situatie is ratificatie van het verdrag noodzakelijk. De overheid moet daarvoor de nationale wetgeving toetsen aan het verdrag en waar nodig aanpassen. Hieraan wordt op dit ogenblik gewerkt.

Het Verdrag geeft de rechten van mensen met een beperking en hoe regeringen moeten zorgen dat mensen met een beperking hun rechten echt kunnen krijgen. Het Verdrag vindt dat mensen allemaal verschillend zijn en toch gelijkwaardig. In het eerste artikel staat dat alle mensen met een beperking precies dezelfde rechten hebben als alle andere mensen.

Het Verdrag gaat er van uit dat een beperking niet een probleem is van iemands lichaam of verstand. Een beperking is er pas als de samenleving geen rekening houdt met wat mensen kunnen of niet kunnen. Of iemand een beperking heeft, wordt ook bepaald door hulp van andere mensen of hulp van de overheid. Als iemand met een beperking zoveel ondersteuning krijgt dat hij of zij alles kan doen wat nodig is, dan is er eigenlijk geen beperking meer. Deze manier van kijken heet: het sociale model van handicap.

In het Verdrag zijn de rechten opgenomen de mensen met beperkingen, zoals het recht op zelfstandig wonen en mee doen, het recht op gezinsleven, recht op deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport, recht om zelfstandig te handelen en beslissingen te nemen en op vrijheid en veiligheid, recht op onderwijs zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen en recht op werk. De regering zorgt er voor dat mensen met een beperking leren om fysiek, mentaal en sociaal zoveel mogelijk onafhankelijk te zijn. Ook zorgt de regering dat iedereen weet dat mensen met een beperking waard hebben en rechten genieten zoals ieder ander.

Volgens het verdrag zijn er drie soorten aanpassingen: algemene, specifieke en individuele.

Algemene aanpassing

Het Verdrag geeft aan dat de samenleving zoveel mogelijk algemeen toegankelijk moet worden gemaakt. Dan kunnen zoveel mogelijk mensen mee doen zonder specifieke of individuele aanpassing. De overheid kan bijvoorbeeld zorgen dat alle bussen en treinen brede deuren hebben en liften zodat ook mensen met een rolstoel makkelijk meekunnen.

Specifieke aanpassing

Algemene toegankelijkheid is niet voldoende. Soms is een specifieke aanpassing nodig. Ook als de gewone bus heel toegankelijk is, kunnen sommige mensen daar niet in mee. Dan is toch een speciale bus nodig. Een ander voorbeeld is extra hulp voor scholen om leerlingen met een beperking les te geven.

Individuele aanpassing

Mensen met beperkingen hebben soms ook individuele aanpassingen nodig. Een rolstoel is een voorbeeld van een speciale individuele aanpassing. Een ander voorbeeld is een eigen coach of assistent op school of werk.

Het VN-verdrag heeft waarschijnlijk consequenties voor twee Nederlandse wetten die belangrijk zijn voor mensen met een beperking. De Wet Gelijke Behandeling Chronisch Zieken en Gehandicapten (WGBH/CZ) regelt gelijke behandeling op scholen, op het werk, bij het wonen en vanaf 2011 in het vervoer. Die wet geeft ook recht op aanpassingen als daarmee gelijke behandeling mogelijk wordt. Het VN-Verdrag betekent waarschijnlijk dat de Wet Gelijke Behandeling op meer terreinen moet gelden, bijvoorbeeld bij alles wat bedrijven en verenigingen aanbieden.

De andere wet die met het VN-Verdrag te maken heeft is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Die wet verplicht gemeenten om mensen met een beperking ondersteuning te geven. Dat moet zoveel zijn dat ze mee kunnen doen met wat ook andere burgers in de gemeente doen. Het VN-Verdrag kan betekenen dat gemeenten misschien meer of andere ondersteuning moeten gaan geven.

Rijksbeleid

Het rijk bepaalt de wettelijke kaders. Wij denken dan aan de Wet gelijke behandeling Chronisch Zieken en Gehandicapten en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast bepaalt het rijk in belangrijke mate en de aard en de hoogte van de belangrijkste financiële vergoedingen. Deze worden geregeld via de zorgverzekeringswet en zorgtoeslag, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, Wet Werk en Bijstand, Wet inkomstenbelasting, Tegemoetkoming onderhoudskosten gehandicapte kinderen en Ophoging arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Een korte toelichting op de verschillende wetten en regelingen.

Wet gelijke behandeling Chronisch Zieken en Gehandicapten (Wgbh/cz)

Deze regelt de gelijke behandeling van gehandicapten en chronisch zieken. Het is verboden om direct en indirect onderscheid te maken op deze discriminatiegrond. De wet geldt op het gebied van wonen, de arbeidsmarkt en het onderwijs.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Doel van de wet is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen laten wonen en mee te laten doen in de samenleving. De wet kent een compensatieplicht. Dit betekent, dat de beperkingen die iemand ondervindt worden gecompenseerd door voorzieningen aan te bieden. De burger heeft een keuze uit voorzieningen in natura of een persoonsgebonden budget. De Wmo beslaat woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen (voorheen WVG), het oude welzijnsbeleid (voorheen Welzijnswet 1994) en huishoudelijke verzorging (voorheen AWBZ).

Daarnaast heeft de Wmo betrekking op de bestrijding van huiselijk geweld, vrouwenopvang en zorg voor dak- en thuislozen. Deze beleidsvelden vallen buiten ons onderzoeksonderwerp.

Zorgverzekeringswet (Zvw) en zorgtoeslag

De Zvw stelt een zorgverzekering verplicht voor iedereen die verzekerd is voor de AWBZ. De Zvw en de onderliggende wetgeving (Besluit zorgverzekering en Regeling zorgverzekering) bepalen de omvang van de dekking. Verzekeraars zijn verplicht iedereen te accepteren.

De mensen met een lager inkomen kunnen een tegemoetkoming krijgen vanuit de Wet op de zorgtoeslag.

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

De AWBZ is een verlichte, collectieve ziektekostenverzekering (volksverzekering) voor niet individueel verzekerbare ziektekostenrisico's. Op grond van deze wet kan men bijzondere ziektekosten zoals kosten van langdurige opname in ziekenhuis of inrichting vergoed krijgen

Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

Deze regelt dat chronisch zieken en gehandicapten gecompenseerd worden voor de extra kosten die zij hebben. De Wet komt in de plaats van de fiscale regeling buitengewone uitgaven. Via de belasting blijven alleen specifieke zorgkosten aftrekbaar.

Wet Werk en Bijstand (WWB)

De WWB maakt het mogelijk financiële steun te geven aan mensen op minimum niveau voor bijzondere kosten voortvloeiend uit handicap. Elke gemeente heeft eigen regels voor bijzondere bijstand.

Wet inkomstenbelasting

Er zijn enkele fiscale tegemoetkomingen, zoals aftrek voor kosten voor ziekte of handicap die door geen enkele regeling worden vergoed en de mogelijkheid voor belastingteruggave voor mensen met een Wajonguitkering.

Tegemoetkoming onderhoudskosten gehandicapte kinderen

Ouders en verzorgers die thuis een kind van 3 tot 18 jaar met een handicap (en AWBZ indicatie) verzorgen komen in aanmerking voor een financiële tegemoetkoming.

Ophoging arbeidsongeschiktheidsverzekering

Het is bij volledige arbeidsongeschiktheid en afhankelijkheid van voor extra hulp bij de dagelijkse bezigheden mogelijk een hogere uitkering van het UWV te krijgen.

Beleid van de provincie

De provincie Utrecht is op twee terreinen actief te weten het aangepast wonen en de regiotali. De provincie vindt dat ouderen, zieken en mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen. Mensen willen graag zelfstandig in hun eigen omgeving blijven wonen. Dit geldt ook voor mensen met een beperking. Dit betekent dat voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg moeten worden aangepast. Met het programma Wel Thuis! werkt de provincie Utrecht aan een groter en gevarieerder aanbod van woningen met welzijn en zorg. Daarnaast verbetert zij de samenhang tussen wonen, welzijn en zorg. Het doel is om mensen die zorg nodig hebben de mogelijkheid bieden thuis te blijven wonen.

Inwoners van de gemeente Woudenberg kunnen gebruik maken van de regiotaxi Eemland-Heuvelrug. Het is een vorm van Openbaar Vervoer van deur tot deur voor de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Woudenberg. De provincie is de opdrachtgever voor de regiotaxi.

Het systeem werkt met reiszones, bekend van het Openbaar Vervoer. Men kan maximaal vijf zones reizen voor het regiotaxitarief. Vanaf de zesde zone gelden aangepaste prijzen (Valys). Een reis moet beginnen of eindigen in één van de deelnemende gemeenten.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

Ontvangen documenten gemeente Woudenberg

- Beleidsbegrotingen 2008, 2009 en 2010 en meerjarenbegrotingen 2009 – 2011, 2010-2012 en 2011-2013.
- Jaarverslagen 2008 en 2009, jaarrekening 2009
- Najaarsnota 2009 en Voorjaarsnota 2010
- Verordening en Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Woudenberg (2006)
- Raadsvoorstel tot vaststelling van de Nota Cliënt en Burgerparticipatie binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de verordening op de Adviesraad Wmo gemeente Woudenberg met bijbehorende toelichting (raadsvergadering 18 oktober 2007)
- Nota cliënt en burgerparticipatie binnen de Wmo (2007)
- Verordening op de Adviesraad Wmo gemeente Woudenberg met toelichting (september 2007)
- Inspraaknotitie Adviesraad Wmo (september 2007)
- Rapport tevredenheid cliënten Wmo Woudenberg 2008 van SGBO. Datum onbekend.
- 9.a Rapport KTO Wmo Woudenberg en Scherpenzeel 2010
- Aanbesteding integrale hulp en ondersteuning bij het voeren van een huishouden. Uitnodiging tot deelname aan een concurrentiegericht dialogo van de gemeenten Woudenberg en Scherpenzeel d.d. 2 maart 2009
- Offerteaanvraag aanbesteding Integrale hulp en ondersteuning bij het voeren van een huishouden van de gemeenten Woudenberg en Scherpenzeel d.d. 03.09.2009
- Woonvisie 2009+, dorps wonen voor alle doelgroepen, Gemeente Woudenberg/Companen, september 2009
- Notitie WIN-budget. Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente Woudenberg middels burgerinitiatieven. Niet gedateerd, het betreft het beleid in de jaren 2009 tot en met 2012.
- Programma van eisen voor de nieuw te ontwikkelen wijk 'het groene woud' voor 129 woningen, w.v. 35 seniorenwoningen en 24 beschermd wonen appartementen, (december 2009)
- Kadernota Wmo "Meedoen Mogelijk Maken", vastgesteld door het college op 03.01.2006
- Rapportformulier inzake participatiebudget d.d. 30 maart 2009
- Notitie Wet participatiebudget d.d. 30 maart 2009
- Perspectiefnota maatschappelijke ondersteuning 2010 – 2014, gemeente Woudenberg, versie 6 d.d. 15 maart 2010
- Prestatiegegevens Wmo 2008 gemeente Woudenberg
- Verstrekkingenboek individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Woudenberg
- 'De Kleine Schans', vraagwijzer Woudenberg, globaal ontwerp, rapport in opdracht van de Gemeente Woudenberg en de provincie Utrecht, 6 mei 2004
- Rapportage januari t/m december 2009 Servicebureau |gemeenten, versie 25 maart 2010
- Rapportage Signaleringsbevindingen en kengetallen 2009 Gemeente Woudenberg, MEE Utrecht, Gooi & Vecht

- 23.a Eindrapport KTP Regiotaxi Eemland-Heuvelrug Voorjaar 2010, Probit Onderzoek en Advies, mei 2010
- 23.b Managementrapportage 3^e kwartaal 2009 Regiotaxi Eemland-Heuvelrug, Johan Wyma, provincie Utrecht, 14-12-2009

Overige rapporten

- Gemeente op Maat, Woudenberg, publicatie CBS 2009
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Vierde tussenrapportage Wmo-evaluatie Sociaal en Cultureel Planbureau
- Journalistieke samenvatting van het eindrapport van de Wmo-evaluatie 'Op weg met de Wmo-evaluatie van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2007 – 2009', Sociaal en Cultureel Planbureau
- Ondersteuning gewenst, Mensen met lichamelijke beperkingen en hun voorzieningen op het terrein van wonen, zorg, vervoer en welzijn, Sociaal en Cultureel Planbureau, mei 2006.
- Agenda 22, Hoe gemeenten de 22 VN Standaardregels 'Gelijke Kansen' kunnen toepassen in gemeentelijk beleid voor mensen met een functiebeperking
- Platform Gehandicapttenbeleid Woudenberg, 'Beter vroeger dan later...' over toepassing van Agenda 22 in de gemeente Woudenberg, versie januari 2010
- 'Nummer 4' en Nummer 10 van Werkgroep Wmo/PGW, aan de Adviesraad Wmo
- Platform Gehandicapttenbeleid Woudenberg jaarverslag 2009
- Platform Gehandicapttenbeleid Woudenberg werkplan 2011

Bijlage 4 Gegevens ontleend aan onderzoek SCP

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft in 2006 het rapport 'Ondersteuning gewenst' uitgebracht. Dit rapport gaat over mensen met lichamelijke beperkingen en hun voorzieningen op het terrein van wonen, zorg, vervoer en welzijn. De hierna volgende informatie ontleenen wij aan dit rapport. Daarnaast geven wij een raming van het aantal mensen met een lichamelijke beperking in Woudenberg op basis van de gegevens van het SCP-rapport.

1. Algemene informatie

Aantal mensen met langdurige lichamelijke beperkingen

Het SCP schat het aantal zelfstandig wonende mensen met langdurige lichamelijke beperkingen in Nederland op 1,1 miljoen mensen. Dit zijn mensen die moeite hebben met verschillende activiteiten op het terrein van de persoonlijke verzorging, de mobiliteit, het uithoudingsvermogen en de huishoudelijke activiteiten. (De mensen die intramuraal verblijven zijn niet in het onderzoek van het SCP betrokken.)

Ongeveer de helft van de mensen met langdurige lichamelijke beperkingen is jonger dan 65 jaar. Ongeveer 65 % is vrouw. Onduidelijk is waarom de groep vrouwen in verhouding groter is dan de groep mannen.

Begripsomschrijving

Het SCP onderscheidt mensen met lichte, matige en ernstige beperkingen. De term 'beperking' is afkomstig uit de International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps van de World Health Organisation. Een beperking (disability) wordt hierbij gedefinieerd als: 'iedere vermindering of afwezigheid (als gevolg van een stoornis) van de mogelijkheid tot een voor de mens normale activiteit, zowel wat de wijze als wat de reikwijdte van de uitvoering betreft'. Niet iedereen met een lichamelijke beperking heeft ook een handicap. Of mensen als gevolg van hun beperkingen ook gehandicapt zijn hangt af van de mate waarin zij sociaal nadeel ondervinden, bepaalde sociale rollen niet kunnen uitvoeren of niet volwaardig maatschappelijk kunnen participeren.¹¹

Het SCP stelt, dat er in de onderzoekspraktijk over het algemeen consensus bestaat over het begrip lichamelijke beperkingen maar dat daarmee nog niet duidelijk is hoe deze het beste vastgesteld kunnen worden. Meestal gaan de onderzoekers daarbij uit van de mening van de respondenten zelf. Dat doet het SCP ook. Op basis van een groot aantal vragen over activiteiten, die mensen al dan niet zelf kunnen verrichten is een aantal maten ontwikkeld om vast te stellen of mensen bijvoorbeeld beperkingen hebben bij het zich verplaatsen, de persoonlijke verzorging, de huishoudelijke taken en het zitten en staan. Deze maten vormen de basis voor een samenvattende maat voor motorische beperkingen, waarbij ook de aard van de handelingen die mensen al dan niet kunnen verrichten van belang is. Het SCP hanteert vier categorieën: geen,

---

¹¹ De Verenigde Naties hebben in december 1993 internationale regels opgesteld voor mensen met een beperking. Deze regels hebben als doel mensen met een functiebeperking dezelfde kansen te geven als andere burgers. Ook hierin staan de mogelijkheden voor maatschappelijke participatie centraal. Deze regels zijn door Nederland ondertekend maar nog niet geratificeerd.

lichte, matige en ernstige beperkingen. Het onderzoek van het SCP heeft zich gericht op de mensen met matige en ernstige motorische beperkingen. Mensen met matige beperkingen hebben over het algemeen moeite met het uitvoeren van verschillende handelingen zoals bij de mobiliteit of de persoonlijke verzorging. Als iemand (een aantal van) deze activiteiten helemaal niet meer zelf kan uitvoeren dan is er sprake van ernstige beperkingen.

Gebruik van voorzieningen

Een groot deel van de mensen met matige of ernstige lichamelijke beperkingen gebruikt uiteenlopende voorzieningen. Zo heeft 75% een woningaanpassing, 53 % hulp (een groot deel informele zorg), 44% een mobiliteitshulpmiddel zoals wandelstok of rollator en 26 % een vervoervoorziening in het kader van de Wvg¹². Veel minder mensen maken gebruik van een welzijnsvoorziening. Zo gebruikt 12% praktische hulp zoals een maaltijdvoorziening of klussenhulp en 9 % een dienstencentrum.

Het SCP concludeert dat de voorzieningen in het algemeen terecht komen bij de groepen die deze het hardst nodig hebben: de mensen met ernstige gezondheidsproblemen, alleenstaanden (die geen ondersteuning van een partner kunnen krijgen) en de mensen met een lager inkomen (die zelf geen alternatieve oplossing kunnen aanschaffen of inhuren).

Oorzaken niet-gebruik van voorzieningen

Het SCP constateert, dat er een groep is die behoefte heeft aan allerlei voorzieningen die ze nu niet heeft. Het heeft een aantal redenen achterhaald waarom mensen geen voorzieningen ontvangen. Het noemt gebrek aan informatie en financiële redenen. Vooral de volgende groepen hebben behoefte aan uiteenlopende voorzieningen die zij niet ontvangen: mensen met een geringe kennis van voorzieningen, mensen met een gering inkomen, relatief jonge mensen met beperkingen en mensen die geen (vervangende) informele hulp krijgen.

Maatschappelijke participatie

Het uiteindelijke doel van de verschillende voorzieningen op het terrein van wonen, zorg, vervoer en welzijn is dat mensen met lichamelijke beperkingen zo goed mogelijk kunnen participeren in de maatschappij.

Een groot deel van hen is maatschappelijk actief. Zo zegt 57 % minimaal eenmaal per maand actief te zijn en bijvoorbeeld een kerk te bezoeken, vrijwilligers werk te doen, deel te nemen aan een vereniging of uit te gaan. Dit betekent dat bijna 43 % minder vaak actief is. Er is dan ook een grote groep, die zegt meer te willen doen.

Mensen kunnen om uiteenlopende redenen niet zoveel participeren als ze zouden willen. Maar lichamelijke beperkingen spelen daarbij zeker een belangrijke rol. Ook het vervoer en de toegankelijkheid van gebouwen belemmeren de maatschappelijke participatie.

2. Aantal gehandicapten

Het SCP geeft in het onderzoeksrapport de nodige cijfers over het aantal mensen met matige tot ernstige lichamelijke beperkingen. Wij hebben op basis van deze gegevens ook een schatting gemaakt van het aantal mensen met een matige en ernstige beperking in de gemeenten Woudenberg.

---

¹² De Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) is met ingang van 1 januari 2007 vervangen door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Tabel 1: personen van 20 jaar en ouder (exclusief instituutsbevolking) in Woudenberg met matige en ernstige motorische beperkingen naar leeftijdsklasse in percentages en absolute aantallen (op basis van tabel 2.1. van het rapport 'Ondersteuning gewenst').

	20-64 jaar	≥ 65 jaar	totaal
% mensen met beperkingen			
matige beperkingen	4,5	19,1	
ernstige beperkingen	1,3	11,6	
aantal mensen met			
matige beperkingen	299	320	619
ernstige beperkingen	86	195	281
totaal	385	515	900

Het SCP geeft ook percentages voor het aantal 18-plussers met matige of ernstige motorische beperkingen voor verschillende gemeentegrootteklassen. Omdat Woudenberg bijna 12.000 inwoners hebben wij de cijfers voor gemeenten tussen de 10.000 en 20.000 inwoners aangehouden. Dit leidt tot de volgende tabel.

Tabel 2: aantal mensen van 18 jaar met matige of ernstige beperkingen in Woudenberg op basis van de percentages van het SCP (tabel 2.2. van rapport "Ondersteuning gewenst").

	mensen met beperkingen	
	In %	aantal
aantal inwoners 18+		8618
aantal mensen met		
matige beperkingen	5,5	474
ernstige beperkingen	2,0	172
totaal	7,5	646

Duidelijk is, dat er forse verschillen zitten tussen de totalen in beide tabellen. Ten dele komt dit doordat de gegevens niet helemaal over dezelfde periode gaan, de ene tabel uitgaat van 20 jaar en ouder, terwijl de andere tabel start bij 18 jaar en dat de gegevens in tabel 2 niet zijn opgesplitst in mensen jonger en ouder dan 65 jaar. Dit is echter geen afdoende verklaring. Daarnaast benadrukken wij dat de cijfers in deze tabel alleen een zekere indicatieve waarde hebben. Het SCP geeft zelf aan dat het om geschatte aantallen zijn en daarbij is het de vraag of deze geschatte percentages ook daadwerkelijk voor deze beide gemeenten gelden.

Op basis van deze gegevens zou kunnen worden geconstateerd dat het aantal mensen van 18 jaar en ouder met matige en ernstige beperkingen in Woudenberg ligt tussen de 650 en 900.

Bijlage 5 Selectiecriteria onderzoeksonderwerpen

In onderstaande tabel lichten wij de keuze van het onderzoeksonderwerp nader toe. In de linkerkolom staan de selectiecriteria voor onderzoeksonderwerpen van de rekenkamercommissie en in de rechterkolom is de toetsing van het onderzoeksonderwerp aan deze criteria toegelicht.

Beoordelingscriteria onderzoeksonderwerp	Toelichting
<p>Relevantie: Is er sprake van een groot maatschappelijk, organisatorisch, bestuurlijk en/of financieel belang?</p>	<p>Het onderzoek richt zich op mensen met lichamelijke beperkingen in de gemeente Woudenberg en dient vooral een maatschappelijk belang.</p> <p>De schattingen over het aantal mensen met matige of ernstige lichamelijke beperkingen in Woudenberg loopt behoorlijk uiteen maar is in ieder geval behoorlijk groot.</p> <p>Daarnaast zijn de uitgaven in het kader van de Wmo niet gering en komen voor een belangrijk deel ten goede aan de doelgroep.</p>
<p>Risico's: Is er sprake van risico's voor de doelmatigheid, rechtmatigheid of doeltreffendheid?</p>	<p>Op voorhand worden de risico's niet hoog ingeschat, maar wellicht is efficiency te behalen door bijtijds en gezamenlijke maatregelen te treffen m.b.t. toegankelijkheid, bereikbaarheid en aangepast wonen.</p>
<p>Toegevoegde waarde: Is het onderwerp niet onlangs onderzocht door anderen? En worden er structurele leereffecten verwacht?</p>	<p>Verschillende rekenkamercommissies hebben wel onderzoek gedaan naar de (invoering van de) Wmo maar niet specifiek naar het beleid voor mensen met lichamelijke beperkingen. Het SCP heeft in 2006 wel een onderzoek uitgevoerd naar deze groep, maar dit heeft een meer landelijke insteek.</p>
<p>Capaciteit: Is de rekenkamercommissie in het bijzonder geschikt om onderzoek te doen naar het onderwerp op basis van haar bevoegdheden, kennis of vaardigheden?</p>	<p>De rekenkamercommissie heeft ervaring met dit type onderzoek en de onderzoeker heeft eerder onderzoek gedaan naar de Wmo.</p>
<p>Subsidiariteit: Kan de onderzoeksvraag op een andere, meer eenvoudige manier worden beantwoord?</p>	<p>Er wordt geen diepgaand onderzoek ingesteld. De onderzoeksopzet laat de verschillende betrokken actoren aan het woord komen.</p>
<p>Variatie: Is er voldoende variatie in de onderwerpen die de rekenkamercommissie in één jaar en over de jaren heen onderzoekt? Ook dient er onderscheid te worden gemaakt in onderzoek naar de bedrijfsvoering en beleidsonderzoek.</p>	<p>Ja. Dit onderwerp is nog niet eerder onderzocht. Beleidsonderzoek krijgt wat meer aandacht ten opzichte van de vele onderzoeken naar de bedrijfsvoering binnen de gemeenten.</p>

Bijlage 6 Definities verschillende woonvormen

1/2-sterwoning (nultredenwoning)	Rollator-toegankelijk of rollator-doorgankelijk: de toegang van de woning en het woongebouw is zonder belemmeringen bereikbaar. De woning en het woongebouw hebben geen of minimale drempels
3-sterwoning (aanpasbare woning)	Rolstoel-toegankelijke woning. De woning is relatief geschikt om te worden aangepast tot 4-sterwoning (zorgwoning). Aanpasbaarheid stelt wel eisen aan de minimale maten binnen de woning. Bij nieuwbouw is het niveau rolstoel-toegankelijk (3 sterren), bij het opplussen van bestaande woningen kan volstaan worden met het niveau van rollator-toegankelijk (1 of 2 sterren)
4-sterwoning (zorgwoning)	Rolstoel-doorgankelijke woning met de mogelijkheid van zorg op afroep of 24-uurszorg vanuit een zorg- en dienstverleningspunt in de directe nabijheid. Vaak gaat het om geclusterde vormen van wonen.
Kleinschalig beschermd wonen	Individuele, maar niet- zelfstandige wooneenheden, met 24— uurs begeleiding, zorg en toezicht, gemeenschappelijke ruimte en zorgruimte. Voorbeelden: kleine geclusterde woonvormen voor dementerende ouderen, gezinsvervangende tehuis, woonboerderij waar onder 24-uurstoezicht ook kan worden gewoond, beschermde woonvormen voor ggz-cliënten, beschermde woonvormen voor lichamelijk / verstandelijk gehandicapten
Grootschalig beschermd wonen	Wonen in een intramurale instelling, met 24-uurs begeleiding, zorg en toezicht. Voorbeelden: verzorgingshuizen, verpleeghuizen, instellingen voor gehandicapten, psychiatrische tehuizen, etc.

Bijlage 7 Lijst met afkortingen/ verklarende woordenlijst

Agenda 22	VN standaardregels voor gelijke kansen voor mensen met een beperking
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
CAK	Het CAK berekent en incasseert de eigen bijdragen voor Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Wmo. Het CAK is ook verantwoordelijk voor de financiering van de AWBZ-instellingen en het uitbetalen van de Compensatie eigen risico in de zorgverzekeringswet. Ook verzorgt het CAK een tegemoetkoming van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Deze wet regelt dat chronisch zieken en gehandicapten een tegemoetkoming ontvangen voor de extra kosten die zij hebben.
CG-raad	Chronisch zieken en Gehandicapten Raad
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
GIP	Gehandicapten Informatiepunt
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
MEE	Organisatie die onafhankelijke, laagdrempelige cliëntondersteuning biedt aan alle mensen met een handicap, functiebeperking of chronische ziekte.
P&C	Planning en control
PGB	Persoonsgebonden budget
PGW	Platform Gehandicaptenbeleid Woudenberg
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
Servicebureau gemeenten	Servicebureau gemeenten voert voor 7 gemeenten taken uit die liggen op het terrein van de Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Leefomgeving (milieu en ruimte). De aangesloten gemeenten zijn Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest en Woudenberg.
SVB	Sociale Verzekeringsbank
UWV	Uitvoeringsinstantie Werknemersverzekeringen
VCP	Verkeerscirculatieplan
WWB	Wet Werk en Bijstand
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning